

HUOMISEN LAKEUS

Kooste osallistumis- ja
arviointi-
suunnitelmaan saadusta
palautteesta ja vastineista

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Etelä-Pohjanmaan liitto

Maakuntahallitus 28.3.2022

www.epliitto.fi

Sisällys

1. Yleisvastine saatuihin palautteisiin	7
Tuulivoima	7
Kaavoituksen eteneminen ja seuraava kuulemisvaihe	9
Muutokset osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan	10
1.1. Kunnat.....	10
1.1.1. Kuortaneen kunta	10
1.1.2. Ähtärin kaupunki	12
1.1.3. Soinin kunta.....	13
2.1. Maakuntaliitot	15
2.1.1. Pirkanmaan liitto.....	15
2.1.2. Satakuntaliitto	16
2.1.3. Pohjanmaan liitto.....	17
2.1.4. Keski-Pohjanmaan liitto	18
3.1. Viranomaiset.....	20
3.1.1. Luonnonvarakeskus.....	20
3.1.2. Museovirasto	20
3.1.3. Traficom.....	21
3.1.4. Väylävirasto	21
3.1.5. Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti.....	23
3.1.6. Metsähallitus	24

3.1.7. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.....	25
4.1. Yritykset	28
4.1.1. EPV Energia Oy	28
4.1.2. Maatalousyhtymä Ylinen ja pojat	29
4.1.3. Kuorasjärven Kartano Oy.....	30
4.1.4. Kalmarin metsätilayhtymä.....	31
4.1.5. Elenia Verkko Oyj.....	32
4.1.6. Fingrid Oyj.....	33
4.1.7. Kiinteistö Oy Lappajärven Herneslahti.....	33
5.1. Yhteisöt ja järjestöt.....	35
5.1.1. Koura-Seura ry	35
5.1.2. Kuorasjärven-Pohjoispään-Kesämökki-Seura ry.....	36
5.1.3. Kolun Voima ry	38
5.1.4. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry.....	39
5.1.5. Ilmajoen Luonnonystävät ry.....	45
5.1.6. MTK-Etelä-Pohjanmaa	46
6.1. Yksityishenkilöt.....	50
6.1.1. Anonyymi 1.....	50
6.1.2. Anonyymi 2.....	52
6.1.3. Anonyymi 3.....	55
6.1.4. Yksityishenkilö 1	55
6.1.5. Yksityishenkilö 2.....	56
6.1.6. Yksityishenkilö 3.....	58
6.1.7. Yksityishenkilö 4.....	59
6.1.8. Yksityishenkilö 5.....	60
6.1.9. Yksityishenkilö 6	60
6.1.10. Yksityishenkilö 7	61

6.1.11. Yksityishenkilö 8	63
6.1.12. Yksityishenkilö 9 ym. (2 hlö)	64
6.1.13. Yksityishenkilö 10	65
6.1.14. Yksityishenkilö 11	66
6.1.15. Yksityishenkilö 12.....	68
6.1.16. Anonyymi 4	68
6.1.17. Yksityishenkilö 13 ym. (3 hlö)	71
6.1.18. Yksityishenkilö 14	75
6.1.19. Yksityishenkilö 15	77
6.1.20. Yksityishenkilö 16.....	77
6.1.21. Yksityishenkilö 17	78
6.1.22. Yksityishenkilö 18.....	78
6.1.23. Yksityishenkilö 19.....	79
6.1.24. Yksityishenkilö 20	80
6.1.25. Yksityishenkilö 21	80
6.1.26. Yksityishenkilö 22.....	81
6.1.27. Yksityishenkilö 23.....	84
6.1.28. Yksityishenkilö 24	84
6.1.29. Yksityishenkilö 25.....	86
6.1.30. Yksityishenkilö 26.....	86
6.1.31. Yksityishenkilö 27	87
6.1.32. Yksityishenkilö 28.....	87
6.1.33. Yksityishenkilö 29.....	88
6.1.34. Yksityishenkilö 30	88
6.1.35. Yksityishenkilö 31 ym. (2 hlö).....	88
6.1.36. Yksityishenkilö 32	89
6.1.37. Yksityishenkilö 33.....	90

6.1.38. Yksityishenkilö 34	90
6.1.39. Yksityishenkilö 35	91
6.1.40. Yksityishenkilö 36	91
6.1.41. Yksityishenkilö 37	92
6.1.42. Yksityishenkilö 38	93
6.1.43. Yksityishenkilö 39 ym. (8 hlö)	93
6.1.44. Yksityishenkilö 40	102
6.1.45. Yksityishenkilö 41	102
6.1.46. Yksityishenkilö 42 ym. (3 hlö)	103
6.1.47. Yksityishenkilö 43	103
6.1.48. Yksityishenkilö 44	104
6.1.49. Yksityishenkilö 45	105
6.1.50. Yksityishenkilö 46 ym. (2 hlö)	106
6.1.51. Yksityishenkilö 47	106
6.1.52. Yksityishenkilö 48	107
6.1.53. Yksityishenkilö 49	108
6.1.54. Yksityishenkilö 50	109
6.1.55. Yksityishenkilö 51	110
6.1.56. Yksityishenkilö 52	111
6.1.57. Yksityishenkilö 53 ym. (4 hlö)	112
6.1.58. Yksityishenkilö 54	113
6.1.59. Yksityishenkilö 55	115
6.1.60. Yksityishenkilö 56 ym. (2 hlö)	116
6.1.61. Yksityishenkilö 57	117
6.1.62. Yksityishenkilö 58 ym. (5 hlö)	117
6.1.63. Yksityishenkilö 59	118
6.1.64. Yksityishenkilö 60	118

6.1.65. Yksityishenkilö 61 ym. (2 hlö)	118
6.1.66. Yksityishenkilö 62.....	120
6.1.67. Yksityishenkilö 63 ym. (2 hlö).....	120
6.1.68. Yksityishenkilö 64 ym. (2 hlö)	122
6.1.69. Yksityishenkilö 65.....	123
6.1.70. Yksityishenkilö 66.....	124
6.1.71. Yksityishenkilö 67.....	126
6.1.72. Yksityishenkilö 68 ym. (2 hlö).....	127
6.1.73. Yksityishenkilö 69	127
6.1.74. Yksityishenkilö 70	128
6.1.75. Yksityishenkilö 71 ym. (4 hlö).....	129
6.1.76. Yksityishenkilö 72	130
6.1.77. Yksityishenkilö 73.....	132
6.1.78. Yksityishenkilö 74	133
6.1.79. Yksityishenkilö 75	133
6.1.80. Yksityishenkilö 76 ym. (2 hlö)	134
6.1.81. Yksityishenkilö 77.....	134
6.1.82. Yksityishenkilö 78	135
6.1.83. Yksityishenkilö 79	136
6.1.84. Yksityishenkilö 80.....	137

1. Yleisvastine saatuihin palautteisiin

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää runsaasta palautteesta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä kahden kuukauden ajan 15.12.2021 - 15.2.2022 välisenä aikana ja saimme palautetta kaikkiaan ennätyselliset 111 kappaletta. Palautteesta suurin osa tuli yksityisiltä henkilöiltä (84 kpl) ja loput kunnilta, maakuntaliitoilta, viranomaisilta, yrityksiltä sekä järjestöiltä ja yhteisöiltä. Kuntien, maakuntaliittojen ja viranomaisten lausuntoja saimme 14 kappaletta ja loput 97 muiden osallisten muistutuksia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevaa palautetta pyydettiin liiton kirjaamon sähköpostiin tai kirjeitse, mutta huomattavan moni oli lähettänyt viestiä verkkosivun palautelomakkeen kautta, joten lopulliseen yhteenvetoon päätettiin ottaa mukaan myös palautelomakkeen kautta saapuneet viestit. Jatkossakin yleiset maakuntakaavan laadintaa tai selvityksiä koskevat palautteet ja mielipiteet voi lähettää verkkosivujen palautelomakkeen kautta, mutta ne eriytetään virallisista kaavan nähtävillä olojen kuulemisvaiheista.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevissa lausunnoissa ja muistutuksissa ymmärrettiin uuden maakuntakaavan laatimisen tarve ja pidettiin hyvänä ajankohtaisten aiheiden, kuten ilmastoystävällisyyden ja kestävä kehityksen huomioiminen. Etelä-Pohjanmaan liitto pyrkii jatkosuunnittelussa huomioimaan lausunnoissa esiin nousseet huomautukset. Viranomaisista Luonnonvarakeskuksella ja Traficomilla ei ollut lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Tuulivoima

Suurin osa saadusta palautteesta koski maakuntakaava 2050:n valmisteluun liittyvää tuulivoimateemaa ja tuulivoimaselvitystä, josta saimme kaikkiaan 91 kappaletta muistutuksia (Linkki: [Tuulivoimaselvitys](#)). Yleistä palautetta tuulivoimasta saatiin 26 kappaletta ja yksittäisistä tuulivoiman selvitysalueista palautteita tuli 65 kappaletta. Yksittäisistä selvitysalueista eniten herätti keskustelua Seinäjoen ja Lapuan välinen (Lamminnevan) selvitysalue nro. 5 (26 kpl) ja Kuorasjärven selvitysalueet nro. 7 ja 14 (yht. 13 kpl). Muita selvitysalueita koskevia palautteita tuli selvitysalueista Soinin ja Ähtärin alueista nro. 34, 40 ja 41

(yht. 8 kpl), Lappajärven ja Evijärven alueet nro. 15, 16, 17, 18, 29, 33 (yht. 6 kpl), Ilmajoen ja Seinäjoen alue nro. 10 (5 kpl), Seinäjoen ja Kihniön alue nro. 9 (3 kpl) ja vielä 4 kappaletta koskien yleisesti Ilmajoen aluetta. Oli myös selvitysalueita, jotka eivät nousseet esille palautteissa.

Runsaasta tuulivoimateemaisesta palautteesta välittyi osallisten huoli koskien tuulivoima-alueiden sijoittelua ja suojaetäisyyksiä sekä selvityksessä mallinnettujen voimaloiden korkeutta kohtaan. Osa palautteen antajista on ymmärtänyt tuulivoimaselvityksessä esitetyt kohteet aluevarauksena, vaikka kyseessä olevat selvitysalueet edustavat alueen potentiaalia tuulivoima-alueena kaavasuunnittelun yleispiirteisellä tasolla ja vasta teeman taustaselvityksenä.

Useassa tuulivoimaa koskevassa palautteessa oltiin huolissaan myös siitä, onko vakituista asutusta ja loma-asutusta otettu lainkaan huomioon selvitysalueiden laadinnassa. Tästä huolesta kumpusi myös palautteissa esiintyneet ehdotukset asettaa tuulivoimaloiden ja rakennusten välinen suojaetäisyys pääosin 3–5 kilometriin selvityksessä käytetyn 1,5 km sijaan. Selvityksessä käytetty 1,5 kilometrin etäisyys on asetettu karkealla tasolla ja perustuu asiantuntija-arvioon riittävästä etäisyydestä, jossa valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaiikutuksista asutukselle ja loma-asutukselle alittuvat sekä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

Maakuntakaavoituksessa ei määrätä asutuksen ja tuulivoimaloiden välisestä suojaetäisyydestä. Suomessa ei ole sitovaa määräystä siitä, mille etäisyydelle asutuksesta tai muista toiminnoista tuulivoimalat tulee sijoittaa, eikä myöskään etäisyyttä koskevaa valtakunnallista ohjeistusta. Tarkoituksenmukaiset suojaetäisyydet tulee tutkia ja asettaa hankekohtaisesti yksityiskohtaisten mallinnusten avulla melu- ja välkevaikutuksista.

Maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa kunnilla on kuitenkin laaja harkintavalta sen suhteen, miten ne haluavat alueitaan kehittää ja mille alueille kaavoitusta suunnataan. Osa kunnista on harkintavaltansa puitteissa asettanut täsmällisen vähimmäisetäisyyden, jota lähemmäs asutusta tai muita toimintoja tuulivoimaloita ei voi sijoittaa. Kaavaa valmistellessaan kunta noudattaa tätä asettamaansa rajaa ja laatii kaavan niin, että se täyttää kyseisen vaatimuksen. Liitto haluaakin muistuttaa, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Jokaisesta tuulivoimarakentamisen mahdollistavasta yleiskaavasta päätetään kunnassa. Maakuntakaavassa osoitetaan suurimmat, seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet. Etelä-Pohjanmaan voimassa olevan maakuntakaavan mukaan tällaisia ovat vähintään 10 voimalan tuulivoima-alueet. Maakuntakaavan merkintä mahdollistaa ja on edellytyksenä seudullisen tuulivoima-alueen rakentamiselle.

Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu.

Toinen huolenaihe, mikä nousi esiin palautteista tuulivoimaan liittyen, oli tuulivoimaloiden vaikutukset eläimistölle, kuten metsäpeuralle ja liito-oravalle sekä linnustolle, erityisesti maa- ja merikotkalle. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutuksen ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Muun muassa herkkää eläinlajistoa koskevat selvitykset toteutetaan, jotka osaltaan vaikuttavat myös potentiaalisten tuulivoiman selvitysalueiden valintaan osaksi uutta maakuntakaavaa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

Kaavoituksen eteneminen ja seuraava kuulemisvaihe

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on jatkuvasti päivittyvä asiakirja, jota päivitetään tarpeen vaatiessa. Seuraava laaja-alaisempi palautteenantohetki on maakuntakaavan kaavaluonnoksen nähtävillä ollessa, mikä tulee ajankohtaiseksi arviolta alkuvuonna 2023. Sillä aikaa vapaamuotoisen palautteen antaminen on mahdollista koko maakuntakaavaprosessin ajan Etelä-Pohjanmaan verkkosivujen kautta [palautelomakkeella](#). Maakuntakaavan etenemistä voi halutessaan seurata myös liittymällä palautelomakkeen kanssa samalta verkkosivulta löytyvälle uutiskirjeen postituslistalle. Päivitämme myös somekanaviamme, joita kannattaa pitää silmällä. Digitaalisen tiedottamisen ja palautteen antamisen lisäksi haluamme muistuttaa osallisia, että myös perinteisesti kirjeitse, puhelimitse ja kasvotusten tapahtuva keskustelu ja palautteen toimittaminen on mahdollista.

Muutokset osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan

Täydennämme palautteiden pohjalta nousseita pääkohtia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Tärkeimmiksi muutoksiksi arvioimme selvitysten täydentämisen ja palautteenantokanavien tarkemman kuvauksen.

Uutta maakuntakaavaa varten on jo valmistunut selvityksiä koskien eri teemoja, mutta kaavaprosessia varten toteutamme vielä lisää täydentäviä selvityksiä. Palautteiden perusteella koemme tärkeäksi tarkentaa selvitysten sisältöä ja ajankohtaa.

Kuten jo aiemmin kävi ilmi, liiton kirjaamon sähköpostin sijaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevat palautteet oli osittain lähetetty verkkosivun palauteomakkeen kautta. Tämän epäselvyyden välttämiseksi jatkossa täydennämme osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sekä liiton verkkosivuille jatkuvan palautteenantokanavan ja kuulemisten tarkemman kuvauksen.

1.1. Kunnat

1.1.1. Kuortaneen kunta

Palaute, Lausunto	Vastine
Kuortaneen kunta pitää hyvänä, kuinka maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan maakuntakaavan laadinnan huomion keskittyvän koko maakunnan alueeseen, sen erityispiirteisiin ja yhteisiin kehittämistavoitteisiin. Lausunnossa todetaan myös, kuinka osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa nostetaan esille maakunnan läntisen alueen asutuskeskittymät (Kyrönjoen ja Lapuanjoen pääuomien varsilla, "Tällä	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Kuortaneen kuntaa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa valmistellaan tasavertaisesti koko maakunnan alueella. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (s. 15) on kuvattu esimerkinomaisesti maakunnan tiheimpiä asutuskeskittymiä eräiden vesistöjen ja teiden varsilla.

vyöhykkeellä todetaan asuvan n. 90 000 henkilöä ja sijaitsevan noin 70 % maakunnan yritystyöpaikoista."), mutta Kuortaneen kunta toivoo, että myös maakunnan muita alueita tuodaan tasavertaisesti huomioon kaavan valmistelussa. "Tämä edistää mainittua huomion kohdistamista koko maakuntaan ja sen tosiasiallista yhdenvertaista kehittämistä. Esimerkiksi Itäinen Etelä-Pohjanmaa kaipaa myös huomion kiinnittämistä." "Eräs oleellinen kehittämisen kohde Kuusiokuntien alueella ovat tieliikenneyhteydet, joista Kuortaneen kannalta esimerkiksi Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä -yhteyden kehittäminen on tärkeässä roolissa." Kuortaneen kunnan mukaan välille ollaan laatimassa yhteysväliselvitystä sekä Seinäjoki-Ähtäri -välin pääsuuntaselvitystä. "Pääsuuntaselvityksessä selvitetään muun ohella valtatie 18:n vaihtoehtoisia linjausta Kuortaneen kautta. Kuortaneen kunta pitää pääsuuntaselvitystä hyvin tärkeänä, kytkeytyen maakuntakaava 2050:n valmisteluun. Selvityksessä tulee ennakkoluulottomasti tarkastella Kuortaneen linjausvaihtoehtoa muun muassa taloudellisuuden, ekologisuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta esimerkiksi raskaan liikenteen ja hälytysajoneuvo liikenteen kannalta. Nykyinen, melko mutkainen Kouran kylän kautta kulkeva linjaus kulkee kolmen	Valtatie 18:n pääsuuntaselvitys käsittelee väylän vaihtoehtoisia tielinjauksia ja arvioi niiden vaikutuksia Väyläviraston suunnitteluperusteiden ja kriteerien mukaisesti. Kuortaneen kautta kulkeva linjaus on yksi vaihtoehtoista, jota tarkastellaan yhtenevästi muiden linjausvaihtoehtojen kanssa.
---	--

radanylityksen kautta, nopeusrajoituksen pudotessa välillä 60 kilometriin tunnissa. Kuortaneen kunta tuo esille, että Kuortaneen kautta on olemassa jo valmis tieyhteys, jossa ei radanylitysten poistamiseen tai linjan suoristamiseen tarvita uuden tien rakentamista." "Toinen erityisen tärkeä tiestön kehittämiskohde Kuortaneen kunnan kannalta on Kuortaneen Ruonan ja Alajärven Kurejoen välinen maantie 711, jonka merkitys esimerkiksi alueen elinkeinoelämälle on tärkeä ja jolla liikkuu paljon muun muassa raskasta liikennettä. Tie on osa lyhintä reittiä Etelä-Suomesta Kurun kautta kohti pohjoista. Maantielle tiesuunnitelman laatimiseen on saatu eduskunnan niin sanottua joululahjarahaa eduskunnan jakovarana, (...). Tielle on tärkeää toteuttaa laadukas tiesuunnitelma ja päästä sen jälkeen etenemään tien parantamistoimiin. Kuortaneen kunta näkee tärkeäksi, että myös kyseisen tieyhteyden merkitys huomioidaan selkeästi maakuntakaavan valmistelussa." Kuortaneen kunta toivoo, että hyvä saavutettavuus/kulku maakuntaan ja maakunnasta pois taataan myös muita väyliä pitkin, kuin ainoastaan maakuntakeskuksen kautta kulkien.	Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä Kuortaneen kunnan kanssa, että maantien 711 tiesuunnittelu tulee saadulla rahoituksella aloittaa mahdollisimman pian. Maantien 711 parantamistarve on tunnustettu Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, mikä on maakuntakaavan keskeinen liikenteen tausta-aineisto. Maakuntakaavassa esitettävien parannuskohteiden kriteerit määritetään kaavatyössä.
---	---

1.1.2. Ähtärin kaupunki

Palaute, Lausunto	Vastine
-------------------	---------

Ähtärin kaupunki toteaa lausunnossaan: "Maakuntakaavan laadinta kohdistuu koko maakunnan alueeseen. Ähtärin kaupungin sijoittuminen maakunnan reuna-alueelle tuo alueen kehittämiselle omat erityispiirteensä ja mahdollisuutensa. Ähtärin kaupunginhallitus esittää, että suunnittelussa kiinnitettäisiin erityisesti huomiota myös viereisten maakuntakaavojen sisältöihin ja tavoitteisiin. Maakuntien raja-alueilla tulisi huomioida suunniteltujen aluevarausten luonteva jatkuminen myös maakuntarajan yli toimivien suunnittelukokonaisuuksien luomiseksi reuna-alueille."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Ähtärin kaupunkia lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto tekee aktiivista ja jatkuvaa yhteistyötä naapurimaakuntiensa kanssa ja pyrkii huomioimaan valmistelussa aluevarausten luontevan jatkumisen yli maakuntarajojen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavan vaikutusalue ulottuu maakuntarajojen yli tietyissä teemoissa ja naapurimaakunnat ovat keskeisiä osallisia kaavan laadinnassa.
--	--

1.1.3. Soinin kunta

Palaute, Lausunto	Vastine
Soinin kunta toteaa lausunnossaan: "Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n laadinnassa huomion kohdistuvan koko maakunnan alueeseen, sen erityispiirteisiin ja ominaisuuksiin sekä maakunnan yhteisiin kehittämistavoitteisiin. Soinin kunta pitää tätä tärkeänä lähtökohtana. Maakuntaa tulee kehittää kokonaisuutena ja yhdenvertaisesti eri osa-alueiden kannalta."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Soinin kuntaa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

"Soinin kunta haluaa tuoda esille ja muistuttaa, että maakuntakeskuksen ohella maakuntakaavan valmistelussa tulee tasavertaisesti tuoda esille myös maakunnan reuna-alueita. Tämä edistää mainittua huomion kohdistamista koko maakuntaan ja sen tosiasiallista yhdenvertaista kehittämistä. Maakuntien raja-alueilla tulisi huomioida suunniteltujen aluevarausten luonteva jatkuminen myös maakuntarajan yli toimivien suunnittelukokonaisuuksien luomiseksi reuna-alueille." "Eräs oleellinen kehittämisen kohde Kuusiokuntien alueella ovat tieliikenneyhteydet, joista esimerkiksi Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä -yhteyden kehittäminen on tärkeässä roolissa. Välille ollaankin laatimassa yhteysväliselvitystä ja tähän kytkeytyen Seinäjoki-Ähtäri -välin pääsuuntaselvitystä. Pääsuuntaselvityksessä selvitetään muun ohella valtatie 18:n vaihtoehtoistalinjausta Kuortaneen kautta. Soinin kunta pitää pääsuuntaselvitystä hyvin tärkeänä, kytkeytyen maakuntakaava 2050:n valmisteluun. Tämä linjausvaihtoehto toisi yhden maakunnan pääväylistä saavutettavammaksi myös alueen itäisemmästä osasta. Selvityksessä tulee ennakoluulottomasti tarkastella Kuortaneen linjausvaihtoehtoa muun muassa taloudellisuuden, ekologisuuden ja saavutettavuuden	Etelä-Pohjanmaan liitto tekee aktiivista ja jatkuvaa yhteistyötä naapurimaakuntiensa kanssa ja pyrkii huomioimaan valmistelussa aluevarausten luontevan jatkumisen yli maakuntarajojen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavan vaikutusalue ulottuu maakuntarajojen yli tietyissä teemoissa ja naapurimaakunnat ovat keskeisiä osallisia kaavan laadinnassa. Valtatie 18:n pääsuuntaselvitys käsittelee väylän vaihtoehtoisia tielinjauksia ja arvioi niiden vaikutuksia Väyläviraston suunnitteluperusteiden ja kriteerien mukaisesti. Kuortaneen kautta kulkeva linjaus on yksi vaihtoehtoista, jota tarkastellaan yhtenevästi muiden linjausvaihtoehtojen kanssa.
--	--

näkökulmasta esimerkiksi raskaan liikenteen kannalta." "Maakunnan rajalla sijaitsevana Soinin kunta pitää tärkeänä, että kehityssuunnitelmissa nostetaan korkealle hyvä saavutettavuus ja kulku maakuntaan ja maakunnasta myös muita väyliä pitkin kuin maakuntakeskuksen kautta kulkien. Pirkanmaan lisäksi, Keski-Suomen suunta tulee nostaa myös mukaan kehityssuunnitelmiin."	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n liikenne -teeman tavoitteena on hyvä saavutettavuus koko maakunnan alueella. Vt 18 on tärkeä ylimaakunnallinen poikittaisyhteys, joka sisältyy Etelä-Pohjanmaan liikennejärjestelmän kehittämissuunnitelmiin.
---	--

2.1. Maakuntaliitot

2.1.1. Pirkanmaan liitto

Palaute, Lausunto	Vastine
Pirkanmaan liitto kertoo maakuntakaavan päivitystarpeiden liittyvän ajankohtaisiin teemoihin ja kertoo OAS:n sisällöstä sekä lisää: "Myös Pirkanmaalla on päätetty käynnistää vaihemaakuntakaavan laadinta, jolla on tarkoitus täydentää voimassa olevaa Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 (voimaantulo 8.6.2017). Erityisesti kestävään energiaan ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä teemoissa on nähty päivitystarpeita, mutta vaihekaavan tarkempi sisältö määritetään kevään 2022 aikana laadittavassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Pirkanmaan liittoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessaakin erityisesti yhteensovittamista vaativissa teemoissa mm. tuulivoimasuunnittelussa ja viherrakenteessa.

"Pirkanmaan liitto seuraa kiinnostuksella Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavatyön 2050 etenemistä, jolle määritetyt tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet antava hyvät lähtökohdat kestäväälle ja laadukkaalle maankäytön suunnittelulle. Erityistä yhteistä suunnitteluhuomiota Pirkanmaan liitto haluaa kiinnittää maakunnanrajan ylittävien ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen ja tuulivoima-alueiden muodostamaan kokonaisuuteen." Pirkanmaan liitto hyväksyy päätösesityksen.	
---	--

2.1.2. Satakuntaliitto

Palaute, Lausunto	Vastine
Satakuntaliitto on tyytyväinen Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja pitää sitä kattavana sekä selkeänä suunnitelmana. "Naapurimaakuntien liitot on tunnistettu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa osana keskeisiä osallisia, sidosryhmiä ja yhteistyötahoja. Lisäksi osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on todettu, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 vaikutusalue ulottuu naapurimaakuntien alueelle. Satakuntaliiton näkökulmasta osallistumis- ja	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Satakuntaliittoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin.

arviointisuunnitelmassa on huomioitu naapurimaakuntien liitot riittävällä tavalla." "Satakuntaliitossa on myös käynnistynyt Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatiminen. Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa laaditaan parhaillaan. Satakuntaliitto pitää samaan aikaan käynnistyneitä maakuntakaavaprosesseja hyvänä mahdollisuutena sovittaa yhteen ylimaakunnallisia alueidenkäyttötarpeita ja tehdä ylimaakunnallista yhteistyötä."	
---	--

2.1.3. Pohjanmaan liitto

Palaute, Lausunto	Vastine
Pohjanmaan liitto kertoo pitävänsä OAS:ia hyvin kirjoitettuna ja kattavana ja jatkaa: "Pohjanmaa on myös aloittanut Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 laatimisen. Pohjanmaan maakuntahallitus käsittelee osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa kokouksessaan 28.2. Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että molempien maakuntien maakuntakaavat laaditaan samanaikaisesti, varsinkin kun muutama päivitettävä teema on yhteinen. Koskien energiahuoltoa, maa-aineisten ottoa ja liikennejärjestelmää, liitot ovat tehneet ja tekevät yhteistyötä yhteisten selvitysten muodossa. Pohjanmaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Pohjanmaan liittoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin.

liitto toivoo, että yhteistyö jatkuu koko kaavaprosessien ajan." "Yksityiskohtana Pohjanmaan liitto haluaa nostaa esille Isonkyrön keskustan. Isonkyrön kunnan alueella on tällä hetkellä voimassa Pohjanmaan maakuntakaava 2040. Kaavassa on Isonkyrön ja Vaasan Tervajoen kohdalla osoitettu paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksikön merkintä. Alueelle on mahdollista sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikkö tai myymäläkeskittymä, jossa on paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaa eli moottoriajoneuvojen kauppaa, huonekalukauppaa, rauta- ja rakennustarvikekauppaa, maatalous- ja puutarha-alan kauppaa sekä kodinkonekauppaa. Yksikön tai keskittymän kokonaiskerrosala saa olla enimmillään 50 000 k-m². Kohdemerkintä on osoitettu Vaasan ja Isonkyrön kuntien rajalla ja mitoitus on yhteinen koko alueelle. Pohjanmaan liitto esittää, että alueen tulevaa merkintää ja mitoitusta mietitään yhdessä ja myös Vaasan kaupungin ja Isonkyrön kunnan kanssa." "Pohjanmaan liitolla ei ole muuta huomautettavaa."	Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:ssä on tarkoitus tarkastella vähittäiskauppaa koskevien merkintöjen ajantasaisuus ja päivittää niitä tarpeellisilta osin. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä ehdotusta Tervajoen merkinnän yhteisestä tarkastelusta Isonkyrön kunnan, Vaasan kaupungin ja Pohjanmaan liiton kanssa.
---	--

2.1.4. Keski-Pohjanmaan liitto

Palaute, Lausunto	Vastine
-------------------	---------

"Keski-Pohjanmaan liitto pitää Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa hyvin laadittuna ja sisältöä sekä tavoitteita myös hyvin perusteltuina." "Keski-Pohjanmaan liitto kuitenkin painottaa, että Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tulee ottaa huomioon Keski-Pohjanmaan maakunnan Etelä-Pohjanmaan maakunnan rajaan ulottuvien kuntien näkemykset yli maakuntarajojen vaikuttavissa toiminnoissa, kuten esimerkiksi tuulivoimapuistoalueiden suunnittelussa ja rakentamisessa. Näitä kuntia Keski-Pohjanmaalla ovat Perho ja Veteli. Lisäksi on otettava huomioon maankäytön suunnittelu Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien liittymispinnoissa, joissa maakuntakaavojen yhteensovittaminen on erityisen tärkeää." "Keski-Pohjanmaan liitto haluaa vielä todeta, että yhteistyö ja tarve yhteensovittaa Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntakaavan valmistelun edetessä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitettyjen teemojen kuten, liikenteen ja teknisen huollon verkostojen, viherrakenteen sekä luonnonvarojen ja energiantuotannon osalta on korotetun tärkeää."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Keski-Pohjanmaan liittoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin erityisesti yhteensovittamista vaativissa teemoissa tuulivoimasuunnittelussa, luonnonvarojen kestävässä käytössä, liikenteessä ja teknisen huollon verkostoissa sekä viherrakenteessa.
--	---

3.1. Viranomaiset

3.1.1. Luonnonvarakeskus

Palaute, Lausunto	Vastine
Ei ole lausuttavaa asiasta.	Merkitään tiedoksi.

3.1.2. Museovirasto

Palaute, Lausunto	Vastine
Museovirasto toteaa lausunnossaan: "Kaikkiaan Museovirasto pitää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa hyvin laadittuna ja tavoitteiltaan selkeänä. Joitakin täsmennyksiä on kulttuuriympäristön osalta kuitenkin hyvä tehdä, esimerkiksi maakuntakaavassa on syytä huomioida Seinäjoen Aaltokeskuksen asema Unescon maailmanperintöluettelon kansallisella aielistalla yhtenä "Alvar Aallon humaani, moderni arkkitehtuuri" kohteista." "Museovirasto pitää hyvänä tulevaa kaavaa varten laadittavia selvityksiä maakunnallisen rakennusperinnön ja maiseman osalta." Museovirasto kertoo tuulivoimaselvityksen olevan huomionarvoinen seikka, sillä Etelä-Pohjanmaalta on varattu suuri määrä alueita jatkotarkasteluun.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Museovirastoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n lähtötiedoissa huomioidaan Seinäjoen Aaltokeskuksen asema Unescon maailmanperintöluettelon kansallisella aielistalla ja pyritään huomioimaan se jatkosuunnittelussa.

"Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Museovirasto toteaa, että inventointitilanne kunnissa on hyvin erilainen ja eritasoinen (www.kyppi.fi). Taustaselvityksissä olisi hyvä tuoda esille esim. kooste siitä, millaisia arkeologisen kulttuuriperinnön inventointeja maakunnan alueelta on ja millaisia inventointeja tarvitaan kaavatyöskentelyn taustauksi. Museovirasto on valmistelemassa hanketta ja esitystä maamme valtakunnallisesti merkittävistä arkeologisista kohteista (VARK-hanke). Todettakoon jo tässä yhteydessä, että Etelä-Pohjanmaalta on tällä hetkellä ehdolla luetteloon 17 muinaisjäännöskohdetta."	Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää taustaselvitysten listaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ja toivoo VARK-hankkeen tuloksia kaavatyöhön mukaan.
---	--

3.1.3. Traficom

Palaute, Lausunto	Vastine
Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.

3.1.4. Väylävirasto

Palaute, Lausunto	Vastine
Väylävirasto toteaa lausunnossaan: "On hyvä, että maakunnallisia suunnittelukysymyksiä tarkastellaan kokonaisuudessaan huomioiden kaikki suunnittelun teemat. Näin liikenneverkkoihin liittyvät kysymykset tulee kokonaisvaltaisesti huomioiduksi."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Väylävirastoa lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

"Valtion väyläverkon merkintöihin kohdistuu maakuntakaavassa muutospainetta." Väyläviraston mukaan on tärkeää, että maakuntakaavassa esitettävät ratkaisut perustuvat riittäviin selvityksiin ja hyvin perusteltuihin johtopäätöksiin. Väylävirasto mainitsee, että maakunnassa on laadittavana tai jo laadittu liikenneverkkoihin liittyviä selvityksiä (mm. liikennejärjestelmäsuunnitelma, valtatie 18 pääsuuntaselvitys, alempi asteisen tieverkon priorisointiselvitys, duoraitiojunaliikenneselvitys sekä kävelyn ja pyöräilyn selvitys). "Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa on esitetty maanteiden eritasoliittymät. Väylävirasto ehdottaa harkittavaksi, tuleeko maakuntakaavakartalla esittää eritasoliittymiä vai tulisiko liittymien paikat ja tyypit ratkaista väyläsuunnittelun yhteydessä." Lausunnossa listataan Etelä-Pohjanmaan alueen rataverkkoa koskevat uusimmat/tulevat selvitykset: Tampere-Oulu -välin tarveselvitys ja hankearviointi, Seinäjoki-Vaasa nopeudennoston hankearviointi ja käynnissä oleva ratasuunnitelma, Seinäjoki-Kaskinen peruskorjauksen hankearviointi, Seinäjoen raakapuuterminaalien rata- ja rakentamissuunnittelu, Seinäjoen liikennepaikan toiminnallinen selvitys ja hankearviointi. Väylävirasto toivoo,	Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä muutospainesta. Etelä-Pohjanmaan liitto ottaa liittymämerkinnät tarkasteluun kaavatyössä Väyläviraston ehdotuksen mukaan. Uusien eritasoliittymien osalta Etelä-Pohjanmaan vaihekaava II:ssa (2016) merkintöjä onkin jo kehitetty Väyläviraston esittämään suuntaan. Etelä-Pohjanmaan liitto täydentää taustaselvitysten listaa liikenteen osalta ja pyrkii huomioimaan niiden vaikutukset maakuntakaavassa mahdollisuuksien mukaan.
---	--

että selvitysten mahdolliset vaikutukset maakuntakaavaan tulee arvioida kaavoituksen yhteydessä. "Väylävirastolta on valmistumassa v. 2022 kevään aikana rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvitys. Maakuntakaavoissa on vaihtelevasti esitetty raakapuun kuormauspaikat. Väylävirasto esittää harkittavaksi tulisiko kuormauspaikat esittää maakuntakaavakartalla." "Väylävirastolla ei ole huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta."	Etelä-Pohjanmaan liitto huomioi rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvityksen kaavoituksen yhteydessä ja ottaa raakapuun kuormauspaikkojen merkinnät tarkasteluun Väyläviraston ehdotuksen mukaisesti. Samoin tullaan tarkastelemaan uusia henkilöliikennepaikkavarauksia.
---	---

3.1.5. Puolustusvoimat 2. Logistiikkarykmentti

Palaute, Lausunto	Vastine
Puolustusvoimat muistuttaa: "Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 4 a §)" "Puolustusvoimat toimittaa maakuntakaavatyötä varten Etelä-Pohjanmaan liitolle tarkennettuja tietoja liittyen Puolustusvoimien alueisiin, melualueisiin ja suojavyöhykkeisiin. Edellä mainittujen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Puolustusvoimia lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto huomioi jatkossa maakuntakaavan laadinnassa Puolustusvoimien tarkennetut tiedot. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin.

lisäksi mm. tuulivoima-alueita sekä maantie- ja rautatieverkoston kehittämistä suunniteltaessa on huomioitava maanpuolustuksen tarpeet."	
---	--

3.1.6. Metsähallitus

Palaute, Lausunto	Vastine
Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että hiilinegatiivisuus on tavoitteena tärkeä ja siksi luonnonvarojen kestävä käyttö ja tuulivoiman lisääminen vaatii tarkkaa maankäytön suunnittelua. "Maakuntakaavoituksessa tulee ottaa myös huomioon käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä sekä sovitettava yhteen kiviaineshuollon ja suojelun tarpeet." Metsähallitus toivoo tuulivoima-alueiden suunnittelussa ja selvityksissä käytettävän tarkkoja ja oikeita menetelmiä (erityisesti linnuston osalta: maa-, merikotka ja sääksi, taigametsähanhi, kurki sekä nisäkkäistä metsäpeura ja susi). Metsähallitus muistuttaa, että on huolehdittava lajien elinpiirien ja viheryhteyksien säilymisestä, siitä huolimatta, että maakäyttöä ollaan mahdollisesti pirstomassa esim. tuulivoima-alueiden vuoksi. Tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusten tarkka selvittäminen on Metsähallituksen mukaan tärkeää.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää Metsähallitusta lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi. Maakunnan kiviainesvarat, kulutus sekä kulutustarve selvitetään osana pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon ns. POSKI -hankkeen päivitystä. Etelä-Pohjanmaan liitto teettää tuulivoimasuunnittelun tueksi tarkempia analyysejä linnustovaikutuksista sekä metsäpeuran ja suden elinympäristöistä.

"Metsähallitus hallinnoi Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueella valtion luonnonsuojelualueita, kuten kansallispuistoja ja Natura 2000 - alueita, sekä suojeluun varattuja alueita. Metsähallituksen vastuualueita ovat muun muassa lajien ja luontotyyppien suojelu, ennallistaminen ja luonnonhoito, kulttuuriperinnön hoito sekä luontomatkailu ja luonnon virkistyskäyttö. Metsähallituksen erityisvastuulla ovat myös valtakunnallisesti eräiden yksittäisten lajien, kuten maakotkan suojelutoimet." "Metsähallituksen mielestä maakuntakaavan neljä keskeistä suunnittelua ohjaavaa periaatetta antavat hyvän lähtökohdan tarkastella Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueidenkäyttöä." "Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo(at)metsa.fi."	Vastine toimitetaan pyydettyyn osoitteeseen.
--	---

3.1.7. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Palaute, Lausunto	Vastine
ELY-keskus toteaa lausunnossaan uuden maankuntakaavan laadinnan olevan tarpeellista ja suunnitelmaan kirjattujen teemojen ja tavoitteiden vastaavan hyvin muuttuneisiin	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää ELY-keskusta lausunnosta ja merkitsee sen tiedoksi.

haasteisiin. "ELY-keskus kiinnittää huomiota strategisuuden ja mahdollistavuuden periaatteisiin. Näiden suunnitteluperiaatteiden käyttö on perusteltua. Samalla on kuitenkin pidettävä kiinni maakunnallisesti merkittävissä asioissa valintojen tekemisestä ja maakuntakaavan ohjausvaikutuksen riittävydestä." "Palvelujen tuottaminen ja niiden aluerakenteellinen sijoittaminen muuttuvissa olosuhteissa ovat tärkeitä maakuntakaavatyössä huomioitavia asiakokonaisuuksia. Palvelujen mitoittaminen ja saatavuuden turvaaminen aluerakenteessa on tärkeää." "Turpeen roolin muuttuessa energiantuotannossa tulee vaihemaakuntakaavassa turvetuotantoon osoitettujen alueiden tarpeellisuutta tarkastella uudelleen. Alueella tulee turvetuotantoalueita siirtymään jälkikäyttöön laajoja alueita. Alueille syntyy erilaisia jälkikäyttötarpeita. Niiden selvittäminen ja arviointi voi samalla edistää hankkeiden toteuttamista." "Kaavoituksen yhteydessä laadittava viherrakenne, ekosysteemipalvelut ja ekologiset yhteydet - selvitys on ensiarvoisen tärkeä tavoiteltaessa luonnon monimuotoisuuden lisäämistä ja suojeluarvojen säilyttämistä. Selvitys edistää myös maakuntakaavan tavoitteena mainittuja	Etelä-Pohjanmaan liitto pyrkii huomioimaan palveluiden sijoittumisen ja saatavuuden osana aluerakennetta. Etelä-Pohjanmaan aluerakenneselvityksessä on esitetty nykyisiä lähi- ja seudullisia palveluita koskeva analyysi (alkaen. s.22). Linkki selvitykseen Etelä-Pohjanmaan liitto on samaa mieltä turvetuotantoalueita koskevasta muutoksesta ja ottaa tarkasteluun niitä koskevat merkinnät kaavatyössä.
---	---

virkistysalueiden kehittämistä, luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä laadukkaita elinympäristöjä." "Luonnonvarat ja energia -osion yhtenä taustaselvityksenä on Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys. Osa esitetyistä tuulivoima-alueista sijoittuu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille. Tuulivoima-alueiden vaikutuksia erityisesti maakotkan ja suurpetojen reviireihin, metsäpeuran kesä- ja talvilaidunalueisiin sekä ekologisiin yhteyksiin kuin myös merkittäviin linnuston muuttolintureitteihin tulee arvioida tarkemmin maakuntakaavan valmistelussa. Selvityksiä tulee vielä täydentää luontovaikutusten osalta." "Vaikutukset Natura 2000-verkostoon arvioidaan aluekohtaisesti ja varaudutaan tarvittaessa vaikutusten selvittämiseen luonnonsuojelulain edellyttämällä tarkkuudella. Potentiaalisten uusien tuulivoima-alueiden selvityksiä ja vaikutusten arviointia on kuitenkin edellä mainituilta osin täydennettävä maakuntakaavoituksen jatkotyössä." "Viranomaisyhteistyö on maakuntakaavoituksen alkaessa ollut toimivaa ja sitä voidaan hyvin jatkaa laaditun OAS:n mukaisessa järjestyksessä." "Kaavoitusprosessi on OAS:ssa selkeästi esitetty ja perusteltu.	Etelä-Pohjanmaan liitto teettää tuulivoimasuunnittelun tueksi tarkempia selvityksiä linnustovaikutuksista sekä metsäpeuran ja suden elinympäristöistä. Vaikutusten arviointia täydennetään luontovaikutusten osalta ELY-keskuksen lausunnon mukaisesti. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin. OAS:aa päivitetään tarpeiden mukaisesti jatkossa.
---	---

Jatkotyössä OAS:n ajantasallapito on myös tarpeellista vuorovaikutuksen ja osallistumisen helpottamiseksi." "Suunnittelu voi edetä tehokkaasti kevään 2022 aikana luonnosvaiheeseen. Maakuntakaavan luonnosvaihe on tärkeä, vaikka kaavan laadintatyö tästä jatkuu kehittyen ehdotusvaiheeseen. Aikatauluun tämän vaiheen saavuttamiseen on tarkoituksenmukaista jättää väljyyttä. Maakuntakaavan toteutumisen seuranta on hyvä suunnitella valmiiksi, jotta maakuntakaavan vaikuttavuutta voidaan heti sen voimaantultua lähteä arvioimaan."	Aikataulu pyritään jättämään riittävän väljäksi ja liitolla on tarkoitus suunnitella seurantamenetelmät valmiiksi.
---	---

4.1. Yritykset

4.1.1. EPV Energia Oy

Palaute, Muistutus	Vastine
EPV Energia toivoo, että uusi maakuntakaava 2050 ei rajoita yhtiön liiketoimintoja ja toiminnan kehittämistä. "EPV Energialla on erilaisia liiketoimintoja esimerkiksi tuulivoiman, voimalaitosten, turvetuotannon, puuenergian, sähköverkkojen ja tulevaisuudessa mahdollisesti aurinkoenergian osalta." Lausunnossa todetaan: "Maakuntakaavan tulee olla salliva ja mahdollista erilaisille liiketoiminnoille ja annettava riittävä liikkumatila myös uusille liiketoiminnoille. Uusia	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kirjatun mukaisesti kaavan tavoitteena on elinkeinoelämän kilpailukyvyn osalta varmistaa yritystoiminnalle riittävät kehittämismahdollisuudet eri puolilla maakuntaa. Maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti maakuntakaavan on tarkoitus olla kestävän kasvun mahdollistava suunnitelma. Maakuntakaavaan merkitään maakunnallisesti tai

liiketoimintoja on vasta suunnitteluasteella, joten kaavaan ei tule kirjata tai osoittaa niille erityistä paikkaa." "Jokaisen hankkeen edetessä tehdään tarvittavat selvitykset ja hakemukset luvitusvaiheessa, jota kaavan ei ole tarpeen ohjata erikseen." Lausunnossa E-P:n liiton pyydetään olevan yhteydessä EPV Energian yhteyshenkilöihin, mikäli kaavoituksessa käsitellään energiantuotantoa tai siihen liittyviä toimintoja.	vähintään seudullisesti merkittävät toiminnot ja maankäyttö. Maakuntakaava on kokonaismaakuntakaava sisältäen kaikki maankäytön teemat. Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo hyvän yhteistyön jatkuvan vastaisuudessakin EPV Energian kanssa.
---	---

4.1.2. Maatalousyhtymä Ylinen ja pojat

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä Lapuan, Hirvijärven ja Soininkylän lähellä (selvitysalue nro. 5). Maatalousyhtymä Ylinen ja pojat kertoo omistavansa kiinteistön XXX; XXX varrelta: "Yleiskaavassa kiinteistölle on merkitty karjatalouden suuryksikön varaus. On mahdollista, että tulevaisuudessa sinne rakennetaan karjatalousrakennuksia. Tuulivoimala hanke ei saa estää maankäyttöä alueella. Samoin Hirvijärven padon lähellä sijaitsee metsä- ja maatalousmaata, tilat XXX ja XXX."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavan jatkosuunnittelussa laaditaan tarkempia vaikutusten arviointeja, joiden myötä alueiden rajat voivat muuttua. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten

	arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista tarkemmin selvittää alueella oleva muu maankäyttö sekä alueella voimassa olevat yleiskaavat. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

4.1.3. Kuorasjärven Kartano Oy

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvityksen alueita Kuorasjärven seudulla (alue nro. 14). Kannanotossa vastustetaan Kuorasjärven Palopätkän alueen osoittamista tuulivoima-alueeksi ja kerrotaan voimaloiden todennäköisesti vaikuttavan negatiivisesti yrityksen liikevaihtoon ja yrittäjän elinkeinoon. "Ihmisiä ei enää kulkisi Kuorasjärvellä mökkeilemässä tuulivoimalan aiheuttamien ympäristö-, näkö- ja äänihaittojen vuoksi, eikä näin ollen tulisi esim. kesäkahvilaan asiakkaaksi." Kannanotossa mainitaan tuulivoimaloiden aiheuttavan haittaa asukkaiden lisäksi (melusaaste, välke,	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista

antenniverkot) alueen eläimistölle ja maisemalle.	huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	---

4.1.4. Kalmarin metsätilayhtymä

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 9. Kalmarin metsätilayhtymä kertoo omistavansa alueen rajalla Liikajärvellä maa- ja metsätilan. "Selvityksen vaikutusten arvioinnissa on kerrottu asutuksen sijoittuvan tuulivoima-alueen läheisyyteen (3-5 km). Selvityksestä ei ilmene että lähialueella sijaitsee LIIKAJÄRVI. Tilamme rakennukset sijaitsevat n. kilometrin päässä suunnitellusta tuulivoima-alueesta. (...) Selvityksessä mainitaan, että alueelle ei sisältyisi yhtään lomarakennusta tai asuinrakennusta."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella. Jatkosuunnittelussa liitto tarkentaa yhteistyössä kuntien kanssa vaikutuksia asutukseen. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja

Kannanotossa kerrotaan alueen maiseman ja viihtyvyyden kärsivän sekä kiinteistöjen arvon alenevan tuulivoimaloiden vuoksi, jolloin kiinteistöjen vuokraus hankaloituu. "Selvityksessä mainitaan että alueen sisälle ei sijoitu maakunnallisesti merkittäviä matkailu- tai virkistysalueita vaan lähimmät kohteet ovat 12-25 km päässä. Katsomme että lähialueella sijaitsevat luonnon kannalta monipuoliset NATURA 2000 alueet ovat nimenomaan tämän päivän ihmisille tärkeitä virkistysalueita." Kannanotossa kerrotaan, että Liikajärven ympäristössä on havaittu maakotkia ja maakotkan pesä. Kalmarin metsätilayhtymä kertoo myös selvitysalueen sijaitsevan suositun retkikohteen (Käskyvuori) vierellä, joka ei edesauttaisi maakuntakaavan luontoarvojen ja maiseman vaalimisen tavoitteita. Kannanotossa toivotaan, että tuulivoima-alueita osoitetaan muualta, kuin Etelä-Pohjanmaan harvojen järvien rannoilta. Kannanoton liitteenä on kartta alueen Natura 2000 - alueista.	sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	---

4.1.5. Elenia Verkko Oyj

Palaute, Muistutus	Vastine
"Elenia Verkko Oyj:llä ei ole huomautettavaa Etelä-Pohjanmaan	Merkittää tiedoksi.

maakuntakaava 2050:n osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta."	
---	--

4.1.6. Fingrid Oyj

Palaute, Muistutus	Vastine
"Yhtiöllä ei ole lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kantaverkkoyhtiö Fingridillä on maakunnan alueelle sijoittuvia kehittämistarpeita ja tuulivoiman merkittävä lisääminen maakunnan alueella edellyttää myös merkittävää sähköverkon kehittämistä. Tämän vuoksi kaavan laatimisessa on erityisen tärkeää jatkaa hyvin sujunutta yhteistyötä ja dialogia maakuntaliiton, kantaverkkoyhtiö Fingridin ja alueellisten sähköverkkoyhtiöiden kesken."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Kaavan jatkosuunnittelussa huomioidaan Fingridin kehittämistarpeet yhteistyössä kantaverkkoyhtiön kanssa. Hyvän yhteistyön toivotaan jatkuvan vastaisuudessakin.

4.1.7. Kiinteistö Oy Lappajärven Herneslahti

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lappajärven maisema-aluetta ja tuulivoimaselvitystä. "Mielestäni on eteläpohjalaisittain suuri ja nolo epäkohta, että Lappajärvi-Evijärven maisema-alue puuttuu tästä valtakunnallisesti arvokkaiden maisemien luettelosta, jossa valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen edellä kerrotut kriteerit täyttyvät täysin ja ylittyvät merkittävästi Lappajärven	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet inventoitiin vuosina 2010–2015. Inventointia täydennettiin julkisissa kuulemisissa ja lausuntokierrosten yhteydessä saatujen palautteiden pohjalta vuosina 2016–2021. Maisema-alueita koskevista selvityksistä vastasi ympäristöministeriö. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet

ainutlaatuisen syntyhistorian takia." Kannanotossa kysytään, miksi Lappajärveä ei olla vielä tänäkään päivänä luokiteltu arvokkaisiin maisema-alueisiin. Perustelut: "Lappajärven ainutlaatuinen syntyhistoria" ja "Monimuotoinen kulttuurivaikutteinen luonto ja kerroksisuus". "Lappajärven tapauksessa ei merkitse mikään muu kuin mahdollisimman edullinen rakennuspaikka ja maarekisteritilat, joille tuulivoimalan paikka on vuokrattu. Kaunis kaukomaisema ja varsinkaan se, että tuulivoimalat pyörivine roottoreineen ja välkkyvine lentoestevaloineen tekevät maakunnallisesti harvinaisesta ja herkästä järvimaisemasta teollisen ja levottoman eivät tässä tarkastelussa merkitse tuulivoimayhtiölle tai veronhimoiselle kunnalle mitään. (...) Tällä tavalla sekavasti kaavoitettuja tuulivoima-alueita on Länsi-Suomi kohta täynnä ja jotakin kauniita maisemia on syytä jättää myös näille seutukunnille ilman tuuliturbiineja. Lappajärvi- Evijärven maisema on tässä tapauksessa helpoin säilytettävä, koska vieressä varsin lähelle Alajärvelle on tulossa merkittävät määrät tuulivoimaloita paikkaan jonne ne laajemmassa maankäyttökokonaisuudessa sopivat paremmin." "Maakuntaliiton on mielestäni perusteltua selvittää tässä meneillään olevassa maakuntakaavaprosessissa	vahvistettiin valtioneuvostossa 18.11.2021. Lappajärven alue ei sisällä valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin, mutta on osa maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia selvitetään tarkemmin maakuntakaavan jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaava ei suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet
--	--

perinpohjaisesti, miksi Lappajärven kraatterijärvimaisema ei kuulu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisemiin ja korjata tämä epäkohta esittämällä tämä alue tälle listalle. Päivitettävään maakuntakaavaan 2050 on erikseen syytä tehostaa Lappajärven seudun maakunnallisesti arvokkaan maiseman suojelumerkintöjä tai selkeällä maakuntakaavamerkinnällä, jossa alueelle ei tuulivoimaloita sallita alueilla, jossa ne näkyvät järvimaisemassa. (...) Jos Lappajärven maisemaa verrataan vaikka Suomen kansallismaisema Koliin, se ei Pyhävuorelta katsottuna siitä paljoa poikkea." Kannanoton lopussa on kirjaehdotus ja internetlinkki Lappajärven valokuva-aineistoihin.	tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu.
---	---

5.1. Yhteisöt ja järjestöt

5.1.1. Koura-Seura ry

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 14. Kannanotossa todetaan, että tuulivoimaloiden määrä ja potentiaalisen selvitysalueen koko on ylimitoitettua. Erityisesti Kivijärven - Rimmin alue Kourassa täytyisi säästää tuulivoimaloilta, kuten myös Kuorasjärven alue. Viestiin on liitetty FCG Oy:n tuulivoimaselvityksen Liite 1:n sivu	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta

(s.124), jossa kerrotaan tarkemmin selvitysalueesta.	Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

5.1.2. Kuorasjärven-Pohjoispään-Kesämökki-Seura ry

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 14. Seura kertoo, ettei Kuorasjärven asukkaita ole otettu huomioon tuulivoima-alueiden vaikutustenarvioinnissa. Vapaa-ajan asuntoja kerrotaan olevan tiheästi. Asukkaiden kerrotaan myös tekevän etätöitä yhä useammin mökeillään, joten tv- ja radiolähetysten sekä mobiiliverkkojen tulee toimia häiriöttä ilman tuulivoimaloiden aiheuttamaa häiriötä, kuten yhdistyksen viittaaman Digitan mukaan voi tapahtua. Palautteessa ollaan huolissaan voimaloiden aiheuttamista maisemavaikutuksista Kuorasjärven pohjoispäähän, kuten myös alueen kiinteistöjen ja järvenrantatonttien arvon laskemisesta tuulivoimaloiden tulon myötä. Mielipiteessä todetaan FCG:n selvityksen ottaneen hyvin huomioon alueen luontoarvot, mutta voimaloista lähtevä ääni laskisi alueen viihtyvyyttä ja alue ei olisi enää ns. hiljaista aluetta. Kuorasjärven alueen todetaan olevan kokonaismaakuntakaavan mukaan matkailun vetovoima-alue, joten	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavan jatkosuunnittelussa laaditaan tarkempia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja, joiden myötä alueiden rajat voivat muuttua. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Liitto lisäksi haluaa tuoda esiin, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja

alueen käyttäminen virkistysmahdollisuuksiin täytyy turvata. Palautteessa muistutetaan vielä tuulivoimaloista johtuvien terveyshaittojen mahdollisuudesta viitaten THL:n julkaisuun tuulivoimaloiden melusta. Meluhaittoista voi tulla yhdistyksen mielestä alueella suurempi ongelma, sillä iso osa rakennuksista on rakennettu 1950-luvulta lähtien, joissa ei ole juurikaan eristettä melun kantautumisen estämiseksi sisätiloihin. Tuulivoimaloista aiheutuvan melun lisäksi mainitaan valojen ja varjojen välkkeestä aiheutuvat häiriötekijät. Palautteessa mainitaan talviolosuhteissa voimaloiden lavoista irtoavat jää ja lumilohkareet, jotka voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Mahdollisen tuulivoima-alueen lähistöllä sijaitsee yhdistyksen mukaan vastikään Niemi-Hukkalan metsästysseuran voimin ja varoin kunnostettu Kuhjonnevan laavu ja uudet pitkospuut (toisessa yksityishenkilön laatimassa palautteessa Kuorasjärven-Pohjoispään-Kesämökki-Seura ry.:n kerrotaan kunnostaneen pitkospuut), joten voimaloiden tulon myötä laavulla käynti ei enää olisi turvallista. Yhdistys päättää palautteen toteamalla vastustavansa tuulivoimarakentamista alueelle ja huomauttamalla, että E-P:n tuulivoimaa käsittelevässä	sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
--	--

vaihemaakuntakaavassa ei ole osoitettu Kuorasjärven ympäristöä tuulivoima-alueeksi.	
---	--

5.1.3. Kolun Voima ry

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitysalueita nro. 34, 40 ja 41. Kannanoton mukaan alueella on jo meneillään tuulivoima-alueen kaavoitus (Kimpilamminkangas), joten uusien potentiaalisten alueiden kaavoittaminen ihmetyttää. "Alueen nro 34 lähimpinä kylinä on mainittu Pirttipерä ja Parviaisenkylä, alueen 41 lähimpinä kyläalueina Ulvo ja Mäkikylä. Missään ei ole mainittu Kolunkylää eikä esimerkiksi Isojärveä mökkeineen, jotka jäävät alueiden 34 ja 41 molemmin puolin. Olemme huolissamme myös Euroopan kaukovaellusreitistä, joka jää alueen 34 sisälle. Alue 34 sijoittuu lisäksi Natura-alueiden läheisyyteen." Kannanotossa ollaan huolissaan luontoarvoista ja uhanalaisista lajeista kuten metsäpeurasta ja maakotkasta: "Tuulivoima-alueen nro 34 kaavoitusvaiheen YVA:ssa tehdyt luontoselvitykset ovat osoittautuneet puutteellisiksi, mutta alue on molempien lajien tärkeää elinympäristöä." Kannanotossa kerrotaan olevan selvitysalue nro. 40:ssä uhanalaisen päiväpetolinnun	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Laajasta mittakaavasta ja suunnittelun yleispiirteisestä luonteesta johtuen myös kartat ovat yleispiirteisiä ja pyrkivät esittämään asiaa maakunnan tasolla. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella ja taajamat sekä kylät Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Maakuntakaavan jatkosuunnittelussa laaditaan tarkempia selvityksiä ja vaikutusten arviointeja mm. päiväpetolinnuista ja metsäpeuroista, joiden myötä alueiden rajat voivat muuttua. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa,

reviiri, joten aluetta ei voisi osoittaa tuulivoima-alueeksi. "Maakuntakaavaa laadittaessa tiedottamiseen ja tietojen asianmukaisuuteen tulee kiinnittää paremmin huomiota. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutusten arvioinnissa kartat ovat epätarkkoja, eikä niistä pysty omaa asuinympäristöään tunnistamaan." "Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta, mutta silti kuntalaiset eivät välttämättä ymmärrä, mitä se heidän kohdallaan tarkoittaa. Maakuntakaavoitus saatetaan kokea etäiseksi, vaikka se vaikuttaa merkittävästi kuntalaisten elinoloihin, esimerkiksi tuulivoiman osalta. (...) Toisaalta voidaan kysyä, mikä maakuntakaavan merkitys lopulta on, koska se vain ohjaa, mutta kunta voi silti päättää ja maakuntakaavasta poiketen sallia esimerkiksi maakuntakaavaa laajemman tuulivoima-alueen kaavoituksen."	koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan laadinnan periaatteena on avoin vuorovaikutus. Liitto pyrkii viestinnällä lisäämään asukkaiden tietoa maakuntakaavasta. Maakuntakaavasta poikkeaminen tulee aina olla perusteltua ja esim. laajemmilla tuulivoiman aluevarauksilla se on tapauskohtaista harkintaa, jossa punnitaan, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet poikkeamisesta huolimatta ja sijoittuuko laajenemisalueelle jotain muuta maankäyttöä tai suojeluarvoja.
--	---

5.1.4. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry

Palaute, Muistutus	Vastine
Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry toteaa palautteessaan, että ilmastoasiat sekä hiilensidonnan tehostaminen ovat nykyään tärkeä teema, johon	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

alueidenkäytönkin osalta on kiinnitettävä enemmän huomiota. Piiri jatkaa palautteessaan: "Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavoituksen näkökulmasta melko perinteinen, suppeahko ja melko näköalaton, eikä siinä ole tavoitteita eikä kunnianhimoa. Vaikuttavuus huomioiden, kaavasta olisi pitänyt tehdä rohkeampi ja enemmän tulevaisuuteen tähtäävä, etenkin viheralueiden ja ilmastoasioiden osalta." "Kaavatyössä käytetty nimitys luontoympäristöstä on hiukan vieras, eikä anna täysin oikeaa kuvaa käsiteltävästä asiakokonaisuudesta, luonnosta ja ympäristöstä sekä asutusta luontoympäristöstä. Viheralueiden osalta piiri vaatii, että kaavatyössä laaditaan kattavat viheralueselvitykset, joiden pohjalta saadaan tietopohja mm. ekologisten käytävien, hiljaisten alueiden, luonnonsuojelun, vesiensuojelun, ekosysteemipalveluiden ja monimuotoisuuden ylläpitämisen osalta. Tätä työtä varten käytettävissä on mm. laaja tietopohja Zonation -analyysien kautta käytettävissä kaavatyöhön." "Ekosysteemipalveluiden osalta on huomioitava, mitä luonto tarjoaa virkistykseen lisäksi eli painopistealueita viheralueeteemaan on lisättävä monipuolisesti luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on listattu tehtävät selvitykset. Viheralueiden, ekosysteemipalvelut ja ekologiset yhteydet sekä virkistysalueet tullaan selvittämään kaavan laadinnan yhteydessä.
--	--

lajikadon vähentämiseksi käytössä olevin keinoin." "Kaavan lähtökohtana tulee olla ajatus, jossa ekologinen kestävyys määrittää taloudellisen hyödyntämisen rajat – eikä se voi perustua pelkkään jatkuvaan kasvuun ilman nykyistä tarkempaa ekologisen kestävyys huomiointia." "Viheralueiden suunnittelussa tulee huomioida suojelualueverkoston lisäksi suojelukohteiden ja ekologisen verkoston muodostama kytkeyteneisyys mahdollisimman hyvin, huomioiden jokilaaksojen ja soiden muodostamat verkostomaiset mahdollisuudet unohtamatta mahdollisuuksia perustaa suojelualueita, kansallispuistoja ja huomioida tärkeiden indikaattorilajien muodostamien alueiden verkostoa täydentävät vaikutukset. (...) Maakuntamme pinta-alasta kuitenkin suurin osa on metsämaata, joiden viheraluemerkitystä tulee korostaa ja tukea niiden monimuotoisuuden lisäämistä mm. Green deal -mallin ja muun kestävä metsätalouden keinoin." "Taajamametsien osalta maakuntatason kaavoituksessa tulee jättää riittävästi väljyyttä ja mahdollisuuksia tarkemmassa kaavoituksessa huomioida tärkeiden taajamametsien riittävä säilyminen. Siten asuntorakentamisen kehittämistä ei saa liiaksi painottaa taajama-	Maakuntakaavan lähtökohdat määrittyvät mm. valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Niissä mainitaan elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat. Viherrakenne on nostettu yhdeksi kaavan viidestä teemasta.
--	---

alueiden läheisyydessä ilman riittävää luontoalueiden kattavaa huomiointia. Taajama-alueiden vihervyöhykkeitä on oltava kasvukeskuksissa, joista tulisi olla yhteyksiä laajempaan viheralueverkostoon." "Maisema-alueet, perinnebiotoopit ja viljellyt alueet voidaan yhdistää maatalousteemaan, jossa teknistaloudellisesti kannattamattomat ja viljelyolosuhteiltaan heikompia pienialaisia kohteita sekä vesistöjen lähialueita voitaisiin saada vesien-, maiseman- ja lajiensuojelun osalta lisäämään luonnon monimuotoisuutta osana ekologista verkostoa. Se ei edellytä minkäänlaista suojelupaineen kasvua maataloudelle vaan se tuo tukipolitiikan osalta pelkkiä mahdollisuuksia hyödyntää kestäväällä tavalla heikkotuottoisempia alueita." "Vesiensuojelun osalta tulee huomioida kaivos-, kivi- ja maa-ainesten otossa kaavoituksen keinoin pohjavesien suojelu hyvällä suunnittelulla. Maa-ainesten kierrätys ja harjuaineksen korvaaminen kalliokiviaineksilla on hyvä huomioida kaavallisestikin, jolloin harjujen pohjavesivarjoja kyetään suojelemaan nykyistä paremmin. Tätä työtä varten on mm. laajoja POSKI -hankkeen selvityksiä." "Vesiensuojelun ja viheralueiden osalta tulisi nostaa esiin kärkihankkeita, joita tulisi tarkastella	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on todettu tarve selvittää maa- ja kiviainesten ottoalueet. Pohjavesialueet tullaan ottamaan huomioon kaavan laadinnassa.
---	---

tarkemmin." Palautteessa esiin nostettuja kärkihankkeita: Geopark -hankkeet Lappajärvellä ja Hämeen kangas-Pohjankangas-Suupohja, kansallispuistot ja niiden ympäristöt, Ähtävänjoen alue (Järvisseudun latvavedet, Lappajärvi ja Ähtävänjoki), Isojoen-Lapväärtinjoen valuma-alueet ja Kyrönjoen ja Karvianjoen latva-alueet. "Maakuntakaavassa tullaan huomioimaan eri tavoin suoympäristöä joka on maakunnassa hyvin leimallinen ominaispiirre. Piirin vaatimus on, että turvetuotannon teema poistetaan kaavasta kokonaisuudessaan siten, että turvetuotantoa voitaisiin harjoittaa ainoastaan 0-luokan soilla, vesistövaikutuksiltaan täysin 3. jakoalueen vesistöjen ulkopuolisilla alueilla. Suot, jotka ovat luonnontilaltaan 2-luokan soita, esitettäisiin kaavassa LUO-kohteina tai muina tärkeinä monimuotoisuutta ylläpitävinä alueina, joille ei osoiteta kuitenkaan suojeluvarauksia. Muita ekologisten verkostojen ilmentäjinä toimivat kaavallisesti mm. IBA- ja FINIBA – linnustoalueet sekä Maali -alueet (maakunnallisesti tärkeät lintualueet, Birdlife)." "Turvetuotannosta poistuneet suokohteet osoitetaan mahdollisuuksien mukaan ennallistettaviksi suokohteiksi tai metsitettäviksi tai kosteikkokohteiksi sekä mahdollisuuksien mukaan	Tässä mainitut hankkeet ja niiden vaikutus maakuntakaavaan voidaan selvittää kaavan laadinnan yhteydessä. Soiden käyttöä koskevia merkintöjä tullaan arvioimaan kaavan laadinnan yhteydessä.
--	--

aurinko- ja tuulienergian tuotantoalueiksi. Soiden järkevä jälkikäyttö edellyttää myös alapuolisen valuma-alueen tarkastelua vesien tilan osalta, jotta ne saataisiin kohti hyvää tilaa." "Kiertotalous, biotalous ja bioenergia-asiat tulevat korostumaan nykyisestään, mutta ne eivät saa toteutua alkutuotannon ja bulkkituotannon lähtökohdista vaan jalostusastetta pitää pystyä nostamaan ja kaavallisestikin asettaa korkeamman jalostusasteen tavoitteet maakunnan alkutuotannolle sekä perusteollisuudelle myös energian osalta jossa niin tuotanto kuin energia-asiat kytkeytyvät voimakkaasti yhteen koko tuotantoketjussa korostaen omavaraisuutta ja lähituotannon mahdollisuuksia enenevässä määrin. Myös aineettomien arvojen ja paikkaansitomatton työ ja työskentely on tärkeä osa maakunnan kehitystä." "Taloudellisen hyödyntämisen osalta kaavatyössä tulisi korostaa kärkiteemoina paikallisen energiantuotannon potentiaalia mm. biokaasutaloutta edistäen. Maatalouden voimakkaassa murroksessa meidän maatalousvaltaisella alueella tulisi huomioida erilaiset agroekologiset symbioosit ja niiden potentiaaliset mahdollisuudet alueiden kehitystyön tukena. Se voi olla alkutuotannon ja energiatalouden sekä pk-sektorin välistä kasvavaa vuorovaikutusta ja	
--	--

erityisesti erikoistumista ja jalostusasteen nostamista. Elävä maaseutu tulevaisuudessa edellyttää monialaisempaa osaamista ja tuotannollisten teemojen lisäämistä, jottei olla riippuvaisia vain parista tulonlähteestä, vaan voidaan joustavasti toimia eri alojen välillä eri aikoina." "Maakunnan toimivuuteen vaikuttaa paljon myös "ylimaakunnallinen" toiminta ja liikkuvuus. Etelä-Pohjanmaa on melko pieni maakunta, niin pinta-alaltaan kuin väestöpohjaltaan, joten synergioita ja mahdollisuuksia tulee tarkastella yli maakuntarajojen. Yksi tällainen tärkeä tarkastelusektori on liikenneyhteydet, jossa on korostettava maakuntakeskuksen Seinäjoen sijaintia ja mahdollisuuksia olla vahva kehittyjä ja tuki myös pienemmille seutukunnille. Erityisesti rautatieyhteyksien kehittäminen ja Suupohjan radan ylläpito kuten myös meriyhteyksien eli satamien vaikutus maakuntaamme tulee huomioida." Palautteen lopussa on listattu taulukkoon maakunnan vahvuuksia, heikkouksia, uhkia ja mahdollisuuksia.	Naapurimaakuntien liitot ja maakuntaan rajautuvat kunnat on mainittu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa maakuntakaavan osallisina ja sidosryhminä. Liikenteen verkot ovat yksi tärkeimmistä maakuntarajat ylittävistä teemoista.
---	---

5.1.5. Ilmajoen Luonnonystävät ry

Palaute, Muistutus	Vastine
"Maakuntakaavaan sisältyvät teemat ovat hyviä, mutta pyydämme huomioimaan, ettei viherrakennetta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

tuhota energiantuotolla. Vanhoja metsiä maakunnassa on hyvin vähän ja lajiston uhanalaistumisen kehitys on huolestuttava. Varsinkin isompia yhtenäisiä metsäalueita on enää vähän. Näitä alueita uhkaa pirstoutuminen, koska maakunnan metsäalueille suunnitellaan tuulivoimaloita. Osa metsäalueistamme on jo muuttunut tuulivoimaloiden myötä teollisuusalueiksi ja tästä kehityksestä yhdistyksemme on huolissaan." "Luonnonympäristön kannalta merkittävää on myös luonnontilaisten soiden ja vesistöjen tilan kehitys. Tällä hetkellä soiden suojelun taso on heikko." "Maakuntakaavaa laadittaessa pyydämme huomioimaan maakunnan ekologisen verkoston, hiilinielujemme ja luonnon monimuotoisuuden säilymisen."	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan mainitut teemat käsitellään ja huomioidaan kaavan laadinnassa.
---	---

5.1.6. MTK-Etelä-Pohjanmaa

Palaute, Muistutus	Vastine
MTK-EP kertoo tarkastelevansa asiakirjaa maataloustuotannon ja elintarvikeklusterin sekä maanomistajan näkökulmasta. OAS on MTK-EP:n mukaan laadittu kattavasti ja järjestö on tyytyväinen saadessaan osallistua kaavavalmisteluun ohjausryhmään.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että maakuntakaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain antamissa puitteissa. Kaavan lähtökohdiksi on osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa nostettu strategisuus, ilmastokestävyys,

"MTK-EP muistuttaa, että kaavoitus ei saa olla suojelukeino, vaan suojelua tulee toteuttaa valtakunnallisten suojeluohjelmien kautta, joissa ohjelmien rahoitus, suojelun kriteerit sekä luontoarvojen ja suojelutarpeiden objektiivinen arviointi on hoidettu asianmukaisesti. Virallisissa suojeluohjelmissa voidaan myös suojelutarpeet suhteuttaa paremmin sekä suojelutarpeiden että kustannustehokkuuden näkökulmasta. Vaikka erityisesti ympäristöhallinnosta ja ympäristöjärjestöistä luodaan tällaista painetta kaavoittajan suuntaan, ympäristöpolitiikan linjaukset eivät voi kuulua maakuntien tai kuntien lakisääteisiin tehtäviin. Luonnonsuojeluun liittyvät tavoitteet ja niiden toteuttaminen lainsäädännössä on rajattu ympäristönsuojelulailla tehtäväksi. Silloin on myös mahdollisuus turvata maanomistajien oikeudet, sillä luonnonsuojelulain mukaisissa ohjelmissa lähtökohtana on myös käyvät korvaukset maanomistajien omaisuuden käyttöoikeuksien rajoittamisesta." "Kaavoituksella ei tule päättää maakunnan maankäytön ratkaisuilla ilmastokriteereistä, hiilen sidonnasta tai muusta vastaavasta. Erilaisten luontoarvojen, viherkäytävien tai vastaavien säilyttäminen tai edistäminen ei voi olla eri kaavoitustasojen tehtävä. Globaaleille ympäristöongelmille on monia syitä,	mahdollistavuus ja avoin vuorovaikutus.
--	--

mutta paikallisen kaavoituksen ratkaisumahdollisuudet ovat niihin rajalliset. Kaupungistuminen aiheuttaa monia ympäristöongelmia, mutta niiden ongelmien ratkaisuksi ei voi esittää laajoja määräyksiä kaupunkien ulkopuolelle. Viherrakenteen määrittäminen on perusteetonta suurimmassa osassa Suomea. Myöskään metsien käsittelyä koskevia asioita ei voi määrätä kaavoituksella. Näitä tehtäviä varten on metsälainsäädäntö." "MTK-EP muistuttaa, että ruokamaakuntana Etelä-Pohjanmaa ruokkii merkittävän osan muuta Suomea, mm. pääkaupunkiseutua. Kun laskennallinen ilmastokuormitus kohdennetaan ruoan tuottajalle eikä kuluttajalle, maakuntamme luvut ovat väistämättä suuria. Lisäksi alkutuotannon ilmastokuormituksen laskentamekanismit ovat erittäin puutteelliset. Tämä johtuu mm. siitä, että nykyiset laskentatavat pitävät mm. pelloilta korjattua satoa alkutuottajan aiheuttamana ilmastopäästönä, vaikka hiili on kierrossa ja sitoutuu uuteen satoon takaisin." "MTK-EP katsoo, että ruoantuotannossa voidaan lisätä hiilen sitoutumista maaperään (mm. juurimassaan ja olkiin) eli parantaa hiilensidontaa. Nämä mekanismit tulisi saada osaksi kokonaistarkastelua ja ilmastotavoitteiden sisään tiedepohjaisesti (nyt tarkastelutapa on	
---	--

osin poliittista/ideologista). Muuten kovat päästövähennystavoitteet uhkaavat vakavasti koko ruoantuotantoa ja huoltovarmuutta sekä johtavat ilmaston kannalta virheellisiin ratkaisuihin. " "Edellä mainitut ongelmakohdat tulee ottaa huomioon, kun asiakirjan mukaisia selvityksiä maakuntamme elinkeinojen ilmastovaikutuksista (ja muista ympäristövaikutuksista) tehdään." "MTK-EP katsoo, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat käytännössä olleet kaupunkilähtöistä keskittämispolitiikkaa. Tämä on maassamme monilla alueilla johtanut haja-asutusalueiden ja maaseudun merkittävään heikentämiseen ja kurjistamiseen. Tämän kaltaisen keskittämispolitiikan ideologiset tavoitteet eivät saa olla osana oman maakuntamme kaavoituksen tavoitteita. MTK-EP katsoo, että Etelä-Pohjanmaalla kaavoituksessa tulee huolehtia siitä, etteivät erilaiset taustaselvitykset ja niistä johdetut kaavamerkinnot kurista maakuntakeskusta ympäröivän maaseudun uusia elinkeinomahdollisuuksia olemattomiin tai erilaisilla kielloilla rajoita myös perinteisen maa- ja metsätalouden harjoittamista." "MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että maakuntatasolla kaavoituksen tulee olla mahdollistava ja suuria linjoja	
---	--

sisältävä. Tunnemme kuitenkin maakunnassa parhaiten paikalliset lähtökohdat ja tarpeet eikä pääkaupunkiseudun tai muutaman muun valtakunnallisen kasvukeskuksen alueidenkäytön tehostamistarpeet voi olla lähtökohtana alueemme kaavoituksessa."	
--	--

6.1. Yksityishenkilöt

6.1.1. Anonyymi 1

Palaute, Muistutus	Vastine
Kannanotossa ollaan huolestuneita potentiaalisen tuulivoima-alueen nro. 10 hyväksymisestä valmiiksi tuulivoimapuistoksi. Argumentteja on listattu viisi kappaletta: "1. Selvitysalueelle 10 sijoittuva tuulivoimapuisto tuhoaisi valtakunnallisesti arvokkaan Seinäjoen ja Ilmajoen alueelle sijoittuvan Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman pääasiallisesta katselusuunnasta." Kirjoittajan mukaan Ilmajoen ja Alajoen alavan maastoprofiilin vuoksi tuulivoimalat pilaisivat lakeusmaiseman, joka on luonnonarvojen, kulttuuriperinnön ja matkailun kannalta ainutlaatuinen. Kannanotossa vaaditaan maakuntakaavaa luonnosteltaessa kiinnitettävän erityistä huomiota MRL:n mukaisesti "maiseman,	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9§:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lisäksi kaavaa laadittaessa otetaan huomioon MRL 28 §:n määrittelemät sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Maisemavaikutukset ja luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii luonto- ja maisemavaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Liitto lisäksi haluaa tuoda esiin, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista

luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen". "2. Selvitysalueelle 10 sijoittuva tuulivoimapuisto tuhoaisi yhden alueen viimeisistä pääosin luonnontilaisena säilyneistä suoalueista." Kirjoittajan mukaan Selvitysalueelle 10 sijoittuu vaarantuneeksi luokiteltu kilpikoidas-suotyyppiä edustava Kylkisalonneva, jossa esiintyy 12 suoluontotyyppiä. Aluehallintovirasto on aikaisemmin hylännyt alueeseen liittyneen ympäristölupahakemuksen. Kannanotossa kerrotaan alueella tavattavan vaarantuneeksi luokiteltuja perhoslajeja sekä lintulajeja. "3. Selvitysalueelle 10 sijoittuva tuulivoimapuisto tuhoaisi kokonaan maakuntakeskuksen (Seinäjoen) ainoan isomman yhtenäisen hiljaisen alueen." "4. Selvitysalueelle 10 sijoittuva tuulivoimapuisto tuhoaisi myös toisen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (VAMA 2021): Orisbergin kulttuurimaisema." Kulttuurimaisemaa ei ole kirjoittajan mukaan huomioitu tuulivoimaselvityksessä. "5. Päädokumentin teknis-taloudellisessa arviossa selvitysalue 10 on luokiteltu vähiten sopivaan päähän asteikkoa."	tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta maakuntakaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Orisbergin uusi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue huomioidaan jatkosuunnittelussa. Valtioneuvosto vahvisti uudet VAMA-alueet 18.11.2021, jolloin tuulivoimaselvitys oli jo lähes valmis.
--	--

6.1.2. Anonyymi 2

Palaute, Muistutus	Vastine
Palautteessa toivotaan, ettei tuulivoimaselvityksen alue 10:lle perustettaisi tuulivoimapuistoa, sillä kyseisellä alueella sijaitsee yhtenäinen ja rauhallinen metsäalue arvokkaine luontoarvoineen. Sen sijaan alue ehdotetaan osoittamaan maakuntakaavassa ns. hiljaiseksi alueeksi. Palautteessa mainitaan, kuinka tuulivoimaselvityksessä moni potentiaalisista tuulivoima-alueista sijaitsee jo valmiiksi ihmistoiminnan myötä meluisilla alueilla, joten alue 10 parempia vaihtoehtoja tuulivoima-alueiksi on tarjolla useita. Huolena on Etelä-Pohjanmaan hiljaisten alueiden vähyys. Lisäksi kirjoittaja(t) vetoaa, kuinka ennen vuotta 1786 Alajoen maisema koostui Etelä-Pohjanmaan laajimmasta suoalueesta, josta nykyään on enää jäljellä pirstaleita ympäri Etelä-Pohjanmaata, joista isoin on alue 10 alla. Selvitysalueen kerrotaan olevan ainoa laaja hiljainen alue Seinäjoen ja Ilmajoen seudulla, jota ihmiset ovat käyttäneet kivikautisista ajoista lähtien ja ekosysteemipalveluita hyödyntäen. Alue edustaa Aluehallintoviraston ja E-P:n ELY-keskuksen mukaan merkittäviä alueellisia luontoarvoja. Lisäksi alueella elää monimuotoinen eläimistö (listataan esim. petolintuja,	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lisäksi kaavaa laadittaessa otetaan huomioon MRL 28 §:n määrittelemät sisältövaatimukset ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Maisema- ja luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii luonto- ja maisemavaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

metsäkanalintuja ja liito-orava), joka häiriintyisi tuulivoimaloiden melusta ja välkkeestä ja elintilan valtaamisesta. Alueella ei ole ennestään matkailuun tai virkistyskäyttöön tarkoitettuja rakenteita, jollaisena alueen tulee kirjoittajan mukaan säilyä. Alue 10:n läheisyydessä sijaitsee kaksi Natura 2000 -aluetta (Pelman metsä ja Nättypii), jotka ovat liito-oravan elinaluetta, yhdessä alue 10:n kanssa. Mikäli alue 10:lle sijoitetaan tuulivoimaloita Kattiharjun tuulivoimapuiston lisäksi, kaventuisi liito-oravan elintila kirjoittajan mukaan entisestään. Kannanotossa ollaan huolissaan myös valtakunnallisesti arvokkaan Orisbergin maisema-alueen idyllin rikkoutuvan tuulivoimaloiden pystyttämisen myötä. Orisbergin kulttuurimaisemat sijaitsevat alue 10:n pohjoisosan läheisyydessä. Orisbergin lisäksi kirjoittaja(t) ilmaisee huolensa tuulivoimaloiden aiheuttamasta maisemahaitasta selvitysalueen itäpuolella sijaitsevan Ilmajoen Alajoen lakeusmaisemaan. Kannanotossa muistutetaan Ilmajoen nykyisestä tuulivoimatilanteesta: "1. Ilmajoella on jo toteutettu iso tuulivoimahanke <i>Santavuoren</i> virkistysalueelle (Ilmajoen keskustasta n. 8 km etäisyydellä)" "2. Isonkyrön metsään rakennettava tuulivoima-alue, <i>Kattiharju</i>, tullaan	Orisbergin uusi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue huomioidaan jatkosuunnittelussa. Valtioneuvosto vahvisti uudet VAMA -alueet 18.11.2021, jolloin tuulivoimaselvitys oli jo lähes valmis.
---	--

rakentamaan n. 7 km päähän selvitysalueesta 10, päätös on jo tehty (Ilmajoen keskustasta n. 22 km etäisyydellä)." "3. Selvitysalue 10 sijaitsee noin 7 kilometrin päässä Ilmajoen keskustan yhtenäisestä asutuksesta." Kirjoittaja(t) osoittaa huolensa, kuinka tuulivoimapuisto tekee alueesta vaarallisen teollisuusalueen ja estää asukkaita enää käyttämästä selvitysalue 10 esim. marjastukseen ja muuhun virkistyskäyttöön. Kannanotossa muistutetaan tapauksista, jossa tuulivoimalasta on irronnut lapa aiheuttaen vaaraa ympäristössä liikkuneille ihmisille. Irtoavien osien lisäksi voimaloiden lähelle ei talvisin voi mennä lainkaan, lavoista irtoavien jäälohkareiden vuoksi. Kannanotossa viitataan hiljaisten alueiden turvaamiseen tähtäävään karttamerkintään, jota maakuntakaavoitus voisi käyttää kyseisten alueiden turvaamiseen. "Selvitysalueen 10 osoittaminen hiljaiseksi alueeksi tukee alueella harjoitettavan luonnollisen ja hyvin perinteisen metsänkäytön sekä alueen monimuotoisen ja rikkaan metsä- ja suoluonnon säilymisen kautta hallitusohjelman seuraavia tavoitteita: '3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi	
--	--

Tavoite 3, hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä (...) (...) Tavoite 5, pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa (...)"	
---	--

6.1.3. Anonyymi 3

Palaute, Muistutus	Vastine
Viesti on identtinen edellä (6.1.2) esitettyyn mielipiteeseen.	

6.1.4. Yksityishenkilö 1

Palaute, Muistutus	Vastine
Palautteen viesti koskee selvitysalueen nro. 14 mahdollista muuttamista tuulivoima-alueeksi. Erityisesti Kuorasjärvellä sijaitsevia loma- ja asuinkiinteistöjä ei ole kirjoittajan mukaan otettu huomioon mahdollista tuulivoima-alueen suunnittelussa, vaikka Kuorasjärveä ympäröi tiivis loma-asutus. Kannanotossa todetaan, että monet käyttävät loma-asuntojaan asuttuna noin puolet vuodesta ja esimerkiksi etätyön kannalta toimivat tietoliikenneyhteydet ovat välttämättömät. Kirjoittaja viittaa Digitan valmistamaan esitteeseen "Tuulipuistojen vaikutukset radio- ja	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella ja taajamat sekä kylät Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten

tv-vastaanottoon", jossa kerrotaan tuulivoimaloiden aiheuttavan häiriöitä valtakunnallisten radio- ja tv-lähetysten ja mobiiliverkkojen kuuluvuuteen. Kannanotossa ollaan huolissaan myös tuulivoimaloiden aiheuttamasta maiseman muuttumisesta. Tuulivoimaloista kantautuva ääni ja valon/varjojen välke ovat myös kirjoittajan mukaan alueella asuvien ihmisten kauas tulevaisuuteen jatkuva harmi ja voi johtaa terveyshaittoihin (kirjoittaja viittaa: Maijala ym. 2020). Kannanotossa mainitaan myös FCG:n tuulivoimaselvitys (2021), jossa Kuorasjärven todetaan kuuluvan hiljaisiin alueisiin, joten kirjoittaja toivoo, että alueen hiljainen ja luonnonrauhaisa elinympäristö koetaan säilyttämisen arvoiseksi alueeksi.	kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Liitto lisäksi haluaa tuoda esiin, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.5. Yksityishenkilö 2

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee selvitysaluetta nro. 14 ja erityisesti Kuorasjärven pohjoispään aluetta. Kannanotossa ilmaistaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen

lyhyesti, kuinka kirjoittaja ja muut mökkiläiset eivät halua loma-asunnoilleen rentoutumaan tullessa joutua häiriintymään tuulimylyjen äänistä ja välkkeistä. Kirjoittaja kysyy: "Kuka maksaa mökkien arvonalenemisen, järven mahdollisen pilaantumisen kun sitä on tähän asti yritetty parantaa monin keinoin?" Kannanotossa todetaan, että maakunnassa on varmasti paljon parempiakin tuulivoimaloiden sijoittamispaikkoja.	kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaiikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Liitto lisäksi haluaa tuoda esiin, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu.
---	--

6.1.6. Yksityishenkilö 3

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee selvitysalue nro. 14. Kirjoittajan mukaan selvityksessä ei ole lainkaan huomioitu Kuorasjärveä luonnonarvoiltaan eikä merkittävänä loma-asutuksen keskittymänä. Kannanoton mukaan Kuorasjärvellä on merkittävän linnuston lisäksi havaittu harvinaisiakin lajeja: "(...) kuten maakotka, valkoselkätikka, pikkulokki ja jopa kuningaskalastaja on nähty." Tuulivoimaloiden pelätään vaikuttavan tuhoisasti alueen eläimistöön. Tuulivoimaloiden kerrotaan vaikuttavan alueen asukkaiden ja mökkiläisten viihtyvyyteen sekä kiinteistöjen arvoon sitä alentavasti.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella ja taajamat sekä kylät Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii luonto- ja maisemavaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Liitto lisäksi haluaa tuoda esiin, ettei maakuntakaava suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista

	huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

6.1.7. Yksityishenkilö 4

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 14. Viestissä ollaan huolissaan alueen vapaa-ajankiinteistöjen arvon alenemisesta tuulivoimaloiden myötä. Kirjoittaja viittaa Lapin Kansa ja Suomen uutiset -sivustoilla ilmestyneisiin artikkeleihin, joissa keskustellaan vapaa-ajan kiinteistöjen arvon alenemisesta tuulivoimaloiden naapurissa. Kannanoton mukaan: "Karkean arvion mukaan alueella on 400 kesämökkiä joiden keskimääräinen arvo on noin 130 000€, eli yhteensä 52M€. Varovaisinkin arvio tuulivoimaloiden vaikutuksesta kiinteistön hintaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu

laskee arvoa -15%, joka tarkoittaa 7 800 000€ arvonpudotusta koko alueen vapaa-ajan kiinteistöille."	maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.
--	---

6.1.8. Yksityishenkilö 5

Palaute, Muistutus	Vastine
Palautteessa toivotaan, että uuden maakuntakaavan suunnittelussa otetaan huomioon ikäihmisten ja liikuntarajoitteisten oikeus esteettömään ympäristöön. Suunniteltujen ympäristöjen tulisi kannanoton mukaan edesauttaa jokaisen itsenäistä toimimista elämässään: "(...) Etelä-Pohjanmaalla tulisi olla muistiystävällisiä/ikäystävällisiä ympäristöjä, jotka edesauttaisivat kotona selviytymistä ja toimintakyvyn säilymistä." Kannanotossa muistutetaan, että toimintakyvyn lasku kasvattaa avun tarvetta ja johtaa taloudellisesti kestäättömälle pohjalle.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

6.1.9. Yksityishenkilö 6

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalue nro. 14 ja erityisesti Kuorasjärven pohjoispäätä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu

Kirjoittaja kertoo tietävänsä omasta kokemuksestaan, kuinka jo 3 km läheisyydessä sijaitsevat tuulivoimalat pilaavat alueen maiseman, hiljaisuuden ja ihmisten terveyden. Kannanotossa ollaan huolissaan mahdollisesti alueelle 14 tulevista tuulivoimaloista ja niiden aiheuttamasta häiriöstä alueen asukkaille ja lomalaisille sekä eläimistöille. Kannanotossa mainitaan myös tuulivoimaloiden aiheuttama kiinteistöjen/metsän arvon aleneminen, lentoliikenteeseen ja -kentille aiheutuva häiriö sekä voimaloiden rakennusvaiheen aikainen mökkiteiden tukkiminen pitkillä kuljetuksilla. Lopuksi kirjoittaja toivoo tuulivoimaloiden ja asutuksen vähimmäisetäisyyden olevan 5 km.	maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii luonto- ja maisemavaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimus- ja tutkimusasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

6.1.10. Yksityishenkilö 7

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueetta nro. 14. Kirjoittaja on huolissaan Kuorasjärven pohjoispään (Kuorasjärventie ja Kallioniementie)	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu

vapaa-ajan asuntojen ja niiden asukkaiden viihtyvyyden kärsimisestä mahdollisten tuulivoimaloiden tulon myötä. Kannanoton mukaan Kuorasjärven pohjoispään kyläalue on unohdettu ottaa huomioon maisemavaikutusten arvioinnissa. Palautteessa kerrotaan, kuinka voimassa olevassa kokonaismaakuntakaavassa 2005 Kuorasjärvi kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen (Alavus-Lehtimäki-Tuuri-Ähtäri), mutta maakuntakaava 2050:ssa ei ole mainittu alueen kuulumista matkailun vetovoima-alueeseen. Kirjoittaja kertoo, kuinka muutaman sadan metrin päässä Kuortaneen-Seinäjoen-Alavuden rajasta sijaitsee vasta kunnostettu (Niemi-Hukkalan metsästysseura) Kuhjonnevan laavu sekä n. 20 000 € kustantaneet pitkospuut (Kuorasjärven-Pohjoispään-Kesämökki-Seura ry.), joten alueen käyttäminen jatkossa voi olla kannanoton mukaan vaarallista lähellä sijaitsevien tuulivoimaloiden ja niistä irtoavan jään vuoksi. Kannanotossa mainitaan Kuorasjärven alueen olevan tärkeä lintujen muuttoreitti erityisesti kurjille, joita alueella nähdään muuttoaikoina tuhansia. Taloudellisiin vaikutuksiin on kannanotossa sisällytetty vapaa-ajan tonttien arvon merkittävä aleneminen	Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella ja taajamat sekä kylät Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Kuorasjärven pohjoispää ei ole YKR-aineiston mukainen kylä, mutta alueen loma-asutus on huomioitu maastotietokannan perusteella. Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa uudistetaan parhaillaan ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kerrottu uudistamisen lähtökohdat. Kehittämisperiaatemerkinnät ml. matkailun vetovoima-alueet päivitetään muiden merkintöjen ohella. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Linnusto- ja maisemavaikutukset selvitetään MRL:n mukaisesti kaavoituksen yhteydessä.
--	--

kuten myös tonttien kiinteistöjen arvon lasku tuulivoimaloiden vaikutusten myötä. Myös voimaloista aiheutuvasta melusta ollaan huolestuneita ja kirjoittaja mainitsee erityisesti vanhempien (50- ja 60-luvulla valmistuneiden) rakennusten äänieristyskyvyn olevan huono. Kirjoittaja toivoo, että voimaloista aiheutuva melutaso sekä turvalliset elinolosuhteet tutkitaan tarkkaan Kuorasjärven pohjoispään alueella. Palautteen lopussa on viitattu kokonaismaakuntakaavan matkailun vetovoima-alueen merkinnän kuvaukseen ja määritelmään.	Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.11. Yksityishenkilö 8

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lamminnevan tuulivoiman selvitysalueetta (alue nro. 5). Kannanotossa toivotaan, ettei Lamminnevan selvitysalue toteutuisi tuulivoima-alueeksi läheisen ja aluetta ympäröivän asutuksen vuoksi. Kirjoittaja kertoo, että tuulivoimaloiden aiheuttamista terveyshaitoista voimaloiden läheisyydessä asuville ihmisille on tutkimusnäyttöä. Palautteessa mainitaan myös tuulivoimaloista aiheutuvat haitat maisemalle, luontoarvoille ja asuntojen arvon laskulle.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutuksen ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta

Lopuksi kirjoittaja toivoo, että tuulivoima-alueen suojaetäisyys asutukseen tulisi olla vähintään 5 km.	niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	---

6.1.12. Yksityishenkilö 9 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta Latikan asuinalueen lähellä (nro. 5). Viestissä kerrotaan alueen maalaismaiseman ja vetovoimaisuuden kärsivän, mikäli alueelle tulee tuulivoimaloita. Kirjoittajat kertovat tonttien ja asuntojen arvon laskevan tuulivoimaloiden alueelle sijoittamisen seurauksena. Kirjoittajat kertovat myös pelkäävänsä mahdollisia terveyshaittoja, joita tuulivoimaloista voisi aiheutua. Selvitysalue sijaitsee kannanoton mukaan alueella, jota on käytetty	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutuksen ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta

paikallisten toimesta virkistyspaikkana (koululaisten retkeilypaikka, sienestys/marjastus, suunnistus, muu urheilu). Kirjoittajat toivovat haittojen vähentämiseksi, että tuulivoimapuistoa siirretään "syvemmälle metsään".	niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

6.1.13. Yksityishenkilö 10

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Nurmon lähellä sijaitsevaa tuulivoiman selvitysaluetta (nro. 5). Kirjoittajan mukaan tuulivoimaloiden rakentaminen lähelle Nurmon keskustaa ei ole kestävä, sillä alueella asuu satoja ihmisiä. Kannanoton mukaan tuulivoimalat pilaavat maiseman, jonka seurauksena kiinteistöjen arvot romahtaisivat. Suurimpana kärsijänä olisivat Keski-Nurmontien omakotitalojen asukkaat, sillä tuulivoimalat tulisivat lähimmäksi heitä. Kirjoittaja vaatii vähimmäisetäisyyden tuulivoimaloista rakennuksiin olevan kolme, mutta mielellään viisi kilometriä. Tuulivoima-alueen vaikutusten Nurmoon kerrotaan olevan liian suuret ja kauaskantoiset, mikä vaikuttaa alueen vetovoimaisuuteen. Kirjoittaja kertoo, ettei asiassa sen suurien vaikutustekijöiden vuoksi voida mennä "pelkästään rahan perässä".	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisemavaikutukset sekä vaikutuksen ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

Kannanotossa todetaan, että Seinäjoen, Alavuden, Kuortaneen ja Lapuan alueella löytyisi syrjäisempiäkin metsiä, jonne selvitysaluetta vastaavan tuulivoima-alueen voi rakentaa, niin ettei se häiritse ketään. Myös voimajohtoja voisi kannanoton mukaan rakentaa maakaapelina, mikäli voimajohtojen sijoittaminen ilmakaapelina on ongelma. Kannanotossa vaaditaan lopuksi, että Seinäjoen alueen liikennejärjestelyiden täytyy pysyä autoilijoille suotuisina. Paikallisliikenteestä ei kirjoittajan mukaan ole Etelä-Pohjanmaalla juurikaan hyötyä muille kuin eläkeläisille, joilla on aikaa odottaa harvoin saapuvia linja-autoja. Kannanotossa vaaditaan, ettei Seinäjoen alueelle saa rakentaa "polkupyörätelineitä keskelle ajorataa (niin kuin Tampereella ja Helsingissä on tehty)." Lisäksi Seinäjoella liikennevalot täytyy ajastaa vihreän aallon mukaisesti liikenteen yleisen sujuvuuden takaamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi.	Maakuntakaavalla ei ole mahdollista ohjata paikalliseen joukkoliikenteeseen, pyöräpysäköintiin tai liikennevaloihin liittyviä asioita vaan niistä vastaa Seinäjoen kaupunki tässä tapauksessa.
---	---

6.1.14. Yksityishenkilö 11

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Ilmajoen kunnan tuulivoiman vaiheyleiskaavaa ja uuden maakuntakaavan tuulivoimaselvityksiä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

Kirjoittaja pyytää huomioimaan, että Ilmajoen tuulivoiman vaiheyleiskaava kaatui valtuuston yksimielisellä päätöksellä sekä samalla kunnassa tuli voimaan kolmen kilometrin suojaetäisyys teollisuusluokan tuulivoimaloiden ja asuinkiinteistöjen välille. Kannanotossa ehdotetaan poistamaan vanhatkin tuulivoima-alueet kaavoituksesta eikä uusia alueita tulisi suunnitella, sillä alueen taajan asutuksen vuoksi kolmen kilometrin suojavyöhykkeet eivät mahdollistaisi järkevän kokoisten tuulivoima-alueiden rakentamista. Kannanotossa jatketaan, että jo perustettujen tuulivoimaloiden läheisyydessä asuvat ihmiset ovat valittaneet voimaloiden aiheuttamasta melusta. Kannanoton mukaan tutkimuksissa on selvinnyt, että 40 dB ei estä voimaloista aiheutuvan sykinän kulkeutumista asuntojen sisälle, joten ääniasiantuntijoidenkin mukaan laskentaohjeisiin täytyy tehdä muutoksia. Lopuksi kirjoittaja toteaa, että tuulivoima-alueet pirstovat elinympäristöjä ja aiheuttavat luontokatoa.	Tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Etelä-Pohjanmaan liitto seuraa tuulivoimarakentamisen kansallisten ohjeistusten kehittymistä ja tekee ratkaisut niihin pohjaten. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.
--	---

6.1.15. Yksityishenkilö 12

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Kuorasjärven ja Kuortaneenjärven läheisiä tuulivoiman selvitysalueita (nro. 7 ja 14). Kannanotossa todetaan lyhyesti, ettei alueelle saa rakentaa tuulivoimaloita vapaa-ajan asutuksen läheisyyteen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.16. Anonyymi 4

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueita nro. 10. Kannanotossa listataan kohtia, joiden perusteella selvitysalueelle 10 ei kannattaisi rakentaa tuulivoimaloita: "- Vähintään alueellisesti merkittävät luonnonarvot, joiden fyysinen turmeleminen on Aluehallintoviraston päätöksen (2019) mukaisesti kielletty: - Uhanalaisia lajeja - Uhanalaisia luontotyyppejä"	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Maisema- ja luontovaikutuksista laaditaan lisäselvityksiä jatkosuunnittelussa.

"- Viimeinen merkittävä hiljainen alue Ilmajoella ja Seinäjoella." "- Alueella sijaitsee Ilmajoen viimeinen suuri luonnontilainen suo." "- Sijaitsee kahden valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen välissä, joista etenkin Orisberg on herkkä maisema- ja meluvaikutuksille." "- Muuttovoittoisen Ilmajoen keskusta laajenee Oksivuorelle päin. Kunnassa päätettiin lähes yksimielisesti vuonna 2020, että mm. keskustan kaavoituspaineen vuoksi Oksivuorelle ei kaavoiteta tuulivoimaa. Kunnan tarpeet ovat muuttuneet sen jälkeen, kun alue on maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alueeksi. Tämä mahdollistaa edellä kartassa ympyröidyn ja selvitysalueen 10 sisältävän suo- ja metsäalueen osoittamisen maakuntakaavassa hiljaiseksi alueeksi." Kannanotossa on kartan avulla kuvattu alueen nro. 10 lähistöllä sijaitsevat Natura 2000 -alueet ja METSO-metsiensuojelukohteet. "Selvitysalueen 10 suo- ja metsäalueella pesii, elää ja saalistaa seutukunnallisesti merkittävä linnusto. Alueella pesii useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti uhanalaisia lajeja sekä lajeja, jotka ovat suojeltavia EU:n lintudirektiivin liitteen 1 mukaisesti. (Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry.)"	Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

Kannanotossa listataan EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja, jotka pesivät alueella (mm. mehiläishaukka, sinisuohaukka, varpuspöllö jne.). Erikseen on listattu myös Suomessa uhanalaiseksi luokitellut lajit (mehiläishaukka, sinisuohaukka, riekko), silmälläpidettävät lajit (kanahaukka, varpuspöllö, kuukkel) ja alueellisesti uhanalaisiksi luokitellut lajit (metso). Kirjoittaja(t) kertoo, että alueen suurimmat petolinnut ovat tutkitusti alttiimpia törmäyksille tuulivoimaloihin, kuin muut alueen linnut. Kannanoton mukaan riski törmäykseen kasvaa erityisesti kaartelevien petolintujen kohdalla "(FCG 2019)". Törmäysriskiä ei voida kannanoton mukaan vähentää, sillä selvitysalue on kooltaan pieni ja sijaitsee pesintäalueella. "Alueelle 10 sijoitettavat tuulivoimalat vaarantaisivat useiden EU:n lintudirektiivin liitteen 1 lajien pesinnän ja edistäisivät luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä." "Alueen merkitys olisi energiantuotannossa vähäinen, mutta hiljaisena alueena se on korvaamaton." Kirjoittaja(t) kertoo alueella olevan monipuolinen suo- ja metsäluonto, joka on uhanalaisten lajien (isot petolinnut ja metsäkanalinnut) elinaluetta. Lisäksi alueen 10	
---	--

eteläosista on kannanoton mukaan tehty havaintoja liito-oravien papanoista sen lisäksi, että liito-oravia tavataan alueen Natura 2000 -alueilla. Lisäksi alueen keskiosissa on kannanoton mukaan havaintoja maakotkista. Kirjoittaja(t) päättää palautteen kertomalla: "Alueen 10 tärkeimmät arvot ovat uhanalaisten lajien säilyminen ja hiljaisuus." Kannanoton mukaan aluetta ei näiden arvojen menettämisen vuoksi voi osoittaa tuulivoima-alueeksi vaan sen sijaan alue tulee osoittaa maakuntakaavassa hiljaiseksi alueeksi.	
--	--

6.1.17. Yksityishenkilö 13 ym. (3 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lappajärven ympäristön tuulivoiman selvitysalueita (nro. 13, 15, 16, 17, 18, 29, 30, 31, 33). Kannanotossa toivotaan, ettei Lappajärven ympäristöön rakennettaisi tuulivoima-alueita, sillä järvi ja sen ympäristö on ainutlaatuinen niin syntytapansa (kraaterijärvi) kuin myös matkailun, loma-asutuksen ja maisemiensa vuoksi. Kannanotossa listataan kohtia, jotka ovat tulleet esille Lappajärvellä vireillä olevassa Iso-Saapasnevan tuulivoimahankkeessa:	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet inventoitiin vuosina 2010–2015. Inventointia täydennettiin julkisissa kuulemisissa ja lausuntokierrosten yhteydessä saatujen palautteiden pohjalta vuosina 2016–2021. Maisema-alueita koskevista selvityksistä vastasi ympäristöministeriö. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet vahvistettiin valtioneuvostossa 18.11.2021. Lappajärven alue ei sisälly valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin, mutta on osa maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

"1) (...) Kyseessä on maakuntajärvi ja Euroopan suurin kraaterijärvi. Olemme olleet hakemassa aluetta valtakunnalliseen maisemansuojeluun ja toivomme, että Etelä-Pohjanmaan Liitto edistäisi alueen hakemista valtakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi. (...)" "2) Alueella on merkittävä potentiaali matkailussa ja matkailu tuo merkittävää tulovirtaa Lappajärvelle ja ympäryskunnille." "3) Tuulivoimarakentamiselle ei ole Lappajärvellä sosiaalista hyväksyntää. Iso-Saapasnevan hankkeesta kuntaan luovutettiin 1150 nimen lista hanketta vastaan. Ely-Keskuksen virkamiehet kertoivat suullisesti, että hanketta vastaan ilmeni ennätysmäinen vastustavien lausuntojen määrä ja virkamiesten kontaktointi. Aktiiviset kansalaiset järjestivät yhdessä Suomen Luontoliiton kanssa valokuvauskilpailun jossa dokumentoitiin Lappajärven maisemat vielä kun ne ovat tuulivoimasta vapaana. (...)" "4) Iso-Saapasnevan hanke on ollut vireillä vuodesta 2017 ja etenee vihdoin päätäntävaiheeseen. Hankkeessa on järjestetty lukuisia ohjausryhmiä ja kaavankuulemistilaisuuksia. Kunta ja hanketoimija on saanut satoja kommentteja vastaan, yhdessäkään tilaisuudessa ei ole ollut puoltavaa	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Maisema- ja luontovaikutuksista laaditaan lisäselvityksiä jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

kommenttia. (...) Hanketta pyritään tekemään mahdollisimman kustannustehokkaasti ja Kunta ei ole vastannut yhteenkään selvityspyyntöön." "5) Iso-Saapannevan hankkeen vaikutuspiirissä on 2500 loma-asuntoa. Matkailuyrittäjät eivät asukkaiden ja loma-asukkaiden lisäksi puolla hanketta (lähde hankkeen matkailuselvitys). Hankealueesta 2 550 ha on vuokrattu vain 600 ha tuulivoimayhtiön mukaan. Pääosa maanomistajista on hanketta vastaan." "6) Ely-Keskus antoi Iso-Saapasnevan hankkeesta erittäin kriittisen perustellun päätelmän. Tästä huolimatta hankevastaava ja kaavakonsultti vievät hanketta eteenpäin kunnasta saamallaan "avoimella valtakirjalla". Holtitonta tuulivoimakaavoittamista ei saa jättää Kuntien vastuulle sillä pienissä kunnissa ei osata kaavoittaa virkamiestyönä näin massiivisia hankkeita. Käytännössä hanketoimija ja kaavakonsultti sanelevat miten tehdään. AVIN mukanaolo valvovana viranomaisena pitäisi palauttaa. Maakuntakaavalla on merkitystä miten Etelä-Pohjanmaalla maakuntaliitto ohjaa kaavoitusta. (...) " "7) Nykyisestä tuulivoimarakentamisesta pääosa kohdistuu läntiseen Suomeen. Tuulivoimayhtiöt ovat kertoneet, että heillä on paljon hankkeita varalla joissa	
---	--

kaava on vireillä ja kaikkea ei rakenneta. Läntisen Suomen ja varsinkaan Lappajärven ei tule enää kantaa vastuuta "vihreä siirtymän kohtuuttomista haitoista". "8) Teollisesta tuulivoimarakentamisesta hyötyy muutama toimija. Pääasiassa kunta ja esimerkiksi Iso-Saapasnevan hankkeessa 4 maanvuokraajaa. (...) " "9) Olemme vaatineet kunnollisia mallinnuskuvia ja 3 AKA-tasaisen kiinteistönarvioitsijan lausuntoa mitä hankkeilla on vaikutusta kiinteistöjen arvoihin. Näitä emme ole saaneet. Toivomme, Etelä-Pohjanmaan Liitossa suhtauduttaisiin vakavasti myös taloudellisiin haittavaikutuksiin ja laskettaisiin selvityksissä auki kokonaistaloudelliset ja sosiaaliset haittavaikutukset." "10) Toivomme, että tutustutte kaikkeen Iso-Saapasnevan hankkeen kaavoitusmateriaaliin niin huomaatte miten lappajärveläiset arvostavat kotiseutuaan. Toivoisimme, että maakuntaliitto ottaa sille kuuluvan roolin ja poistaa Lappajärven suunnitellut tuulivoima-alueet maakuntakaavasta. (...) " Kannanotossa kerrotaan myös, että alueella elää uhanalainen metsäpeurapopulaatio, jonka elinalueen tuulivoimalat todennäköisesti tuhoaisivat. Kirjoittaja viittaa Keskisuomalainen -lehden	
--	--

tekemään Sakari Mykärä-Pohjan (MetsäpeuraLife) haastatteluun, jossa pohditaan miten tuulivoimalat vaikuttavat mm. metsäpeurojen vaelluskäyttäytymiseen ja vasontamenestykseen. Lopuksi kannanotossa toivotaan E-P liiton ottavan vakavasti heidän näkemyksensä/vaateensa asiasta. Kirjoittajan mukaan Lappajärven kunnassa ollaan vain muutaman poliitikon voimin ajamassa tuulivoimaa, vaikka valtaosa kuntalaisista on sitä vastaan. "Olemme kertoneet jo aiemmin Etelä-Pohjanmaan Liittoon ja tuulivoimayhtiö Ilmattarelle, että vastustamme hanketta aktiivisesti ja kenenkään ei kannata haaskata tuotantokustannuksia hankekehittämiseen Lappajärvelle."	
--	--

6.1.18. Yksityishenkilö 14

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 5 ja kuinka alueelle ei pitäisi osoittaa tuulivoima-aluetta. "Eikö maakuntakaavassa huomioida lainkaan runsaan asutuksen läheisyyttä hankealueita sijoitellessa?" Kirjoittaja kertoo, että asuu perheensä kanssa Nurmonjokilaaksossa peltoaukean keskellä, johon voimalat näkyisivät häiritsevästi koko horisontin laajuudelta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.

Kannanotossa mainitaan vuonna 2021 Ruotsissa julkaistu tutkimus tuulivoimaloiden vaikutuksesta kiinteistöjen arvoon, jossa selvisi muun muassa, että 2 km päässä sijaitsevat tuulivoimalat alensivat kiinteistöjen arvoa 30 %. "Ostaako kukaan enää taloamme, mikäli viereen kohoaa tuulivoimapuisto?" Kannanotossa mainitaan myös THL:n toteuttama kyselytutkimus, jonka mukaan mm. 45 % suomalaisista altistuu 2,5 km säteellä tuulivoimaloista voimaloiden aiheuttamalle melulle. "Tiedän tai tunnen lukuisia tapauksia lähikaupungeista, joissa koetaan edellä mainittuja haittoja jopa 5 km päässä voimaloista." "Selvitysalueen 5 maisemahaitta tulisi olemaan merkittävä. On hämmentävää, että Nurmonjokilaakson alueella esimerkiksi rakennuslupien saaminen omakotitaloille on ollut haastavaa ja tässä on vedottu nimenomaan maisemallisiin syihin." Kirjoittaja pyytää ottamaan alueen asukkaiden huolet ja näkemykset huomioon maakuntakaavaa suunnitellessa ja lisää, että 3 km suojaetäisyys otettaisiin käyttöön kaikkiin asuinrakennuksiin nähden. Lopuksi kannanotossa toivotaan, ettei selvitysalueelle nro. 5 osoitettaisi tuulivoimaa.	Maisemavaikutuksista laaditaan lisäselvityksiä jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
--	--

6.1.19. Yksityishenkilö 15

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja vastustaa tuulivoimaloiden rakentamista asutuksen läheisyyteen ja toteaa, että tuulimyllyt mahtuvat rannikolle.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.20. Yksityishenkilö 16

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaloden suojaetäisyyttä asutukseen. Kirjoittaja kertoo olevansa huolissaan, ettei tuulivoimaloiden suojaetäisyyttä ole pidetty vähintään kolmessa kilometrissä tuulivoimaselvitystä tehdessä. Kannanotossa todetaan lakeusmaiseman pilaantuvan tuulivoimaloiden vuoksi eikä tunnusomainen lakeus olisi enää matkailijoiden suosiossa. Lopuksi kannanotossa toivotaan, että "todelliset hyödyt ja haitat sekä kustannukset vs. muut vaihtoehdot osattaisiin punnita eri näkökulmista."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Maakuntakaavoitus on yhteensovittavaa kaavoitusta, jossa saman aikaisesti tulee huomioida useat näkökulmat. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

6.1.21. Yksityishenkilö 17

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaloiden suojaetäisyyttä asutukseen. Kirjoittaja toivoo, että suojatäisyys olisi vähintään kolme kilometriä, mutta mielellään 10 kilometriä. Kannanotossa ollaan huolissaan voimaloiden aiheuttamasta melusta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaavan tehtävänä on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua (yleiskaavoitusta). Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

6.1.22. Yksityishenkilö 18

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimatuotantoa. Kirjoittaja kertoo tuulivoiman olevan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

kannattamaton energiantuotantomuoto ja kuinka tuulivoimalla ei estetä ilmaston lämpenemistä. Kirjoittaja viittaa Mauri Timosen haastatteluun Extra uutisten verkkosivuilla.	
---	--

6.1.23. Yksityishenkilö 19

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja suojaetäisyyksien pituutta myllyjen ja asutuksen sekä eläintilojen ja -tuotantorakennuksien välillä. Kirjoittaja toivoo, että suojaetäisyys olisi vähintään kolme kilometriä. Kannanotossa kerrotaan, ettei selvityksessä ole otettu huomioon hevostiloja ja suuria eläintiloja sekä Luukon- ja Soininkylää ja Tepon asuntoaluetta. Kirjoittaja ehdottaa, että tuulivoima-aluetta (nro. 5) voi siirtää pois päin asutuksesta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin perusteella ja kylät sekä taajamat Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja

	terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

6.1.24. Yksityishenkilö 20

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee maakuntakaavan valmistelun karttoja ja niiden nimistöä. Kirjoittaja kertoo karttojen lukemisen olevan vaikeaa maallikolle, sillä paikkojen nimet puuttuvat, mikä vaikeuttaa mahdollisten vaikutusten arviointia maallikon näkökulmasta. "Lisätkää alueiden nimet selkokielellä kiitos."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Laajasta mittakaavasta ja suunnittelun yleispiirteisestä luonteesta johtuen myös kartat ovat yleispiirteisiä ja pyrkivät esittämään asiaa maakunnan tasolla.

6.1.25. Yksityishenkilö 21

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja huolta voimaloiden sijoittamisesta lähelle asutusta. Kirjoittaja kertoo, kuinka jo matalammat tuulivoimalat aiheuttavat terveysongelmia ihmisille ja eläimille 10 kilometrin etäisyyteen asti. Kannanotossa kerrotaan tuulivoimaloiden alentavan lähistön kiinteistöjen arvoa ja tuhoavan luontoa. Lopuksi kannanotossa toivotaan maakunnassa panostettavan "jatkuvatoimiseen energiantuotantoon, joka ei ole riippuvainen sääolosuhteista." Kannanotossa lisätään, että tuulivoimaloiden yhteyteen täytyy määrätä useiden kilometrien suojaetäisyys.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
--	--

6.1.26. Yksityishenkilö 22

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueita nro. 34 ja 41 ja kuinka alueita ei tulisi osoittaa tuulivoimalueille. Kirjoittaja kertoo alueen sisältävän hiljaista erämaaluontoa, joka on tulevaisuuden luontomatkailun ja retkeilyn voimavara.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä taajamat ja kylät on huomioitu Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto

Kannanotossa Energiequellen kerrotaan jo varanneen selvitysalue 34:n alueita ja ostaneen Vapon tyhjiä turvetuotantoalueita. Kannanotossa vaaditaan lisäämään karttoihin kylien nimet (Kolunkylä, Löytöperä, Isojärven loma-asutus), sillä OAS:ssa mainitaan selvitysalueiden lähimpinä kylinä vain Pirttimäki, Parviainen ja Hautakylä. "Suunniteltu teollinen tuulivoima alue koskettaa erittäin kovasti Kolunkylän, Löytöperän ja Isojärven mökkiläisiä! Ja eivätpä kaukana olen Manalaisen erämaajärven mökkiläiset alueesta 34 ja 41 (Ähtäriä)." "Loma-asukkaana minua ihmetyttää mitä merkitystä koko Maakuntaliitolla ja maakunnallisella tuulivoimakaavalla ylipäättään on? Koska nyt meneillään olevassa Kimpilammen (oikeasti Kilpilampi!) tuulivoimahankkeessa (Energiequelle) meille mökkiläisille ja Kolunkylän asukkaille on sanottu, että maakuntakaavaan merkitty mahdollinen tuulivoima-alue ei sido kuntia! Kunnathan myöntävät itsenäisesti osayleiskaavan ja rakennusluvut tuulivoimaloille, tiedetään. Onko siis maakuntakaavalla mitään merkitystä, koska energiafirmat hakevat kaavoituslupaa myllyilleen ohi maakuntakaavan rajojen? Ellei Maakuntaliitto huolehdi omien päätöksiensä noudattamisesta (tuulivoimalle hyväksytyt alueet maakuntakaavassa) suhteessa kuntien päätöksiin, niin ovatko koko Maakuntaliitto ja maakuntakaavat	kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Maakuntakaavan tehtävänä on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua (yleiskaavoitusta). Maakuntakaavasta poikkeaminen tulee aina olla perusteltua ja esim. laajemmilla tuulivoiman aluevarauksilla se on tapauskohtaista harkintaa, jossa punnitaan, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet poikkeamisesta huolimatta ja sijoittuuko laajenemisalueelle jotain muuta maankäyttöä tai suojeluarvoja. Ilman maakuntakaavaa kunta ei voi toteuttaa seudullisesti merkittävää (vähintään 10 voimalaa) tuulivoima- aluetta.
--	---

turhia??? Koska kunnat kuitenkin tekevät kaikkien OAS ja YVA arviointien jälkeen mitä tahtovat?" Kannanotossa kerrotaan kuntalaisia ja mökkiläisiä ärsyttävän konsulttiefirmojen selvitysten samanlaiset tulokset vaikutusten arvioinneista (melu, välke, maisema jne.). "Vain vähäinen vaikutus" tai että alue "soveltuu hyvin tai erittäin hyvin tuulivoimarakentamiseen". Nämä lauseet tuntuvat jo etukäteen ostetuilta. Koska usein kunta käyttää samaa konsulttiefirmaa tekemään oman OASinsa ja YVAn. Näin mm. Soinissa ja Ähtärissä Kimpilamminkankaan hankkeessa! Puolueettomuus ja selvittäjien uskottavuus on kyllä pohjalukemissa. (...) Harras toiveeni maakunnan asukkaana (ja etenkin tulevien polvien puolesta) on, että Maakuntaliitto käyttää oikeasti valtaansa (jos sitä ylipäätään edes on?) suhteessa kuntien villiin tuulivoimarakentamiseen. Ottakaa nyt ihmeessä kokonaiskuva haltuun ettei meidän koko Etelä-Pohjanmaan maakunta ole täynnä teollisia tuulivoimaloita, joita kunnat kaavoittavat kiinteistöverotulot silmissään! Tämä on nyt raakaa bisnestä energiefirmojen (useat ulkomaisia), kuntien ja maakuntien luonnon ja ihmisten kustannuksella! Meidän maakuntamme ei todellakaan tarvitse koko Suomea tai maailmaa yrittää pelastaa ns. vihreällä energialla!	
---	--

Hinta siitä on liian suuri; Tuhottu luonto, maisema ja hiljaiset alueemme! Kiitos!"	
---	--

6.1.27. Yksityishenkilö 23

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja kuinka tuulivoimaloita ei saa sijoittaa lähelle asutusta. Kirjoittaja mainitsee voimaloiden aiheuttavan terveyshaittoja ja kiinteistöjen arvon alenemista. Kannanotossa toivotaan vähimmäisetaisyyden voimaloiden ja asutuksen olevan kolme kilometriä, mutta mielellään enemmän. Kirjoittaja mainitsee Evijärven, jossa suojaetäisyys voimaloista asutukseen on neljä kilometriä. "Seinäjoen pitäisi pystyä näyttämään omille asukkailleen, että välittää yhdenvertaisuudesta eikä omilla toimillaan aseta kaupunkilaisia eriarvoiseen asemaan. Ja tämä, vaikka asiasta päättävät eivät itse asuisikaan alueilla, joille on uhkana nousta 300m korkeita tuulivoimaloita pilaamaan kiinteistöjen arvo, viihtyvyys ja huonoimmassa tapauksessa myös terveys."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

6.1.28. Yksityishenkilö 24

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueita 15, 16, 17, 18, 29 ja 33. Kirjoittaja alustaa kannanottoa Sitran (2021) selvityksellä maatuulivoiman merkittävydestä Suomen energiantuotannossa. Kannanotossa on perehdytty kattavasti sähkönkulutuksen tulevaisuuden näkymiin sekä maa- ja merituulivoiman rooliin kyseisessä aiheessa. Kirjoittaja kertoo selvitysalueen nro. 33 olevan liian ahtaalla paikalla. Kannanoton mukaan alue on Järviseutulaista kyläaluetta, jonne on EU:n tuella rakennettu virkistyspaikkoja. "Valitettavasti Lappajärvellä kohteeseen n:o 33 ollaan jo kiireellä tehty, ja vastoin alueen asukkaiden mielipidettä, erillistä tuulivoimakaavaa." Kannanotossa kerrotaan kaikkien edellä mainittujen selvitysalueiden toteutuessa Lappajärven ympäristön ja luonnon tuhoutuvan. "Kaikki luontoarvot, lomailuarvot, matkailuarvot ja suunnitelmat, mm Geopark-hanke, joiden edistämiseen on Lappajärvellä paljon panostettu, ovat vaarassa." Kannanotossa lisätään vielä Lappajärven alueen (esim. alue 33) olevan metsäpeuran vaellusreittiä ja ruokailualueita, jonne tuulivoima-alueita ei tule osoittaa. "Samoin edellä esitetyistä perustelluista syistä esitän edelleen, että maakuntakaavaan 2050 ei esitettäisi lainkaan tuulivoima-	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.
--	---

alueita Lappajärvelle esiselvityskohteisiin 15, 16, 17, 18, 29 ja 33. Alueet voidaan siirtää ja nimetä kokonaisuudessaan virkistys-, metsä- ja luonnonhoitokäyttöön."	
--	--

6.1.29. Yksityishenkilö 25

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 34 ja kuinka alueelle ei tulisi osoittaa tuulivoimaa. Kirjoittaja kertoo mökkinsä sijaitsevan 1,2 km päässä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta ja on huolissaan kiinteistönsä arvon alenemisesta ja mökkirauhan häiriintymisestä. "Voitte olla ihan varmoja siitä, että minua ja paikkakunnalle tuomiani euroja ei sen jälkeen Ähtärissä ja Soinissa nähdä, jos Kimpilammen teollisuusalue toteutuu! Olen erittäin pettynyt, että tällaista voidaan tehdä ottamatta ollenkaan huomioon paikallisten ihmisten tahtoa."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.30. Yksityishenkilö 26

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja toivoo tuulivoima-alueiden sijoittuvan pääosin merelle eikä Etelä-Pohjanmaalle lähelle asutusta. Maatuulivoimaloille kirjoittaja toivoo	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

vähintään kolmen kilometrin suojavyöhykettä.	
--	--

6.1.31. Yksityishenkilö 27

Palaute, Muistutus	Vastine
Kannanotossa toivotaan tuulivoimaloiden vähimmäisetäisyyden asuin- ja lomarakennuksiin olevan kolme kilometriä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.32. Yksityishenkilö 28

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä (erityisesti alue nro. 5). Kirjoittaja vaatii vähimmäisetäisyydeksi tuulivoimaloiden ja asutuksen väliin kolme kilometriä, mutta mielellään viisi kilometriä. Kannanotossa mainitaan tuulivoimaloiden heikentävän kiinteistöjen arvoa, alueen asumismukavuutta ja antenniverkkojen kuuluvuutta. "Alueen asukkaiden mielipidettä on kuultava asiassa ja asia on otettava huomioon joka alueen asukkaita koskettaa erittäin läheisesti." Kirjoittaja kysyy, miksei tuulivoima-aluetta osoiteta Kurikka-Laihia välille alueen metsiin, sillä alueella ei ole asutusta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.33. Yksityishenkilö 29

Palaute, Muistutus	Vastine
Kirjoittaja kertoo, ettei kaavoituksessa Liikajärven-Käskyvuoren (Kurikka, Kihniö) alueelle tulisi osoittaa tuulivoima-alueita.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.34. Yksityishenkilö 30

Palaute, Muistutus	Vastine
Kirjoittaja pyytää, ettei asutusten viereen osoitettaisi tuulivoima-alueita ja mainitsee Ilmajoen kuntalaisaloitteen, jossa vaadittiin kolmen kilometrin suojaetäisyyttä asutukseen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.35. Yksityishenkilö 31 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja Lamminnevan selvitysalueen nro. 5:n	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

vastustamista. "Huomisen Lakeus - mainos voisi tuoda markkinointiviestinnän näkökulmasta ajatuksen alueesta, jossa arvoihin kuuluu suoraselkäisyys ja rehellisyys pohjalaisella tavalla toteutettuna. Tosin se ei nyt täysin mielestämme toteudu." Kirjoittaja on huolissaan voimaloista mahdollisesti aiheutuvista terveyshaitoista sekä voimaloiden aiheuttamasta kiinteistöjen arvon alenemisesta. "Olemme varmoja, että näille löydetään parempiakin paikkoja, kuin asuinalueiden virkistysmaastoista ja käytännössä talojen takapihoilta. Saatavat verotulot ovat varmasti aika pieniä niiden kansanterveydellisten ongelmien ja taloudellisten haasteiden edessä, johon asukkaat asettat, mikäli tämä päästetään etenemään." Kirjoittaja lisää seuraavassa palautteessa, että tuulivoimaloiden vähimmäisetäisyys asutuksesta tulisi olla kolme kilometriä, mutta mieluiten niitä ei rakennettaisi lainkaan tiheään asutuksen alueelle.	Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	--

6.1.36. Yksityishenkilö 32

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja selvitysalueiden määrää sekä voimaloista johtuvaa maiseman muuttumista. Kirjoittaja kertoo perinteisten lakeusmaisemien	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

häviävän tuulivoima-alueiden myötä. Kannanotossa kerrotaan tuulivoimaloiden olevan Suomen ja maailman suurimpia, joiden vaikutuksia ei ole tutkittu. Kirjoittaja vaatii voimaloiden vähimmäissuojaetäisyyden asettamisen kolmeen kilometriin koko maakunnassa.	
---	--

6.1.37. Yksityishenkilö 33

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja on huolissaan tuulivoimaloiden aiheuttamasta perinteisen pohjalaismaiseman muutoksesta ja mahdollisista kiinteistöjen arvon alenemisesta. Lisäksi kirjoittaja kertoo, ettei tuulivoimaloiden pitkäaikaisista vaikutuksista ihmisten terveyteen ole vielä riittävästi tutkimuksia. Kannanotossa toivotaan, että terveysvaikutukset ja muut voimaloiden aiheuttamat haitat tulisi ottaa huomioon tuulivoimahankkeen suunnittelussa ja voimalat tulisi sijoittaa niin, etteivät ne ole haitaksi asukkaille.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset ml. terveysvaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

6.1.38. Yksityishenkilö 34

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja kysyy, mitkä ovat	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

selvitysalueiden määrittelyperusteet sekä ovatko tuulennopeudet syynä alueiden valintaan. "Kuten tässä Maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman kansilehdessä on valokuva peltolakeuksilta jokineen, niin tälle alueelle ei kylläkään ole kaavailtu juuri yhtäkään tuulivoima-aluetta kartassanne. Mikä on peruste tälle?"	Tuulivoimaselvitys on pohjautunut paikkatietoanalyysiin lukuisista eri tekijöistä. Tuulisuus on huomioitu yhtenä tekijänä teknis-taloudellisessa arvioinnissa, mutta käytännössä tuulisuus on hyvällä tasolla koko Etelä-Pohjanmaan alueella eli se ei ole enää kriittinen tekijä voimaloiden sijoittamisessa.
---	---

6.1.39. Yksityishenkilö 35

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja vaatii, ettei tuulivoima-alueita osoitettaisi lainkaan Ilmajoen puolelle tai sen rajojen läheisyyteen. "Myöskin aivan hävytön uusien sähkölinjojen veto haruslangallisilla tolilla pitäisi estää kaavoituksen keinoin. Haruslangalliset tolpat vievät maanomistajan maata paljon enemmän kuin muun malliset ja niiden kiertäminen nykyajan maanviljelyskoneilla on vaikeaa ja jopa vaarallista."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.40. Yksityishenkilö 36

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja kuinka voimalat pilaavat lakeusmaiseman. Kirjoittaja kertoo,	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman

ettei voimaloita pidä pystyttää alle kolmen kilometrin etäisyydelle asutuksesta, sillä ne mm. laskevat kiinteistöjen arvoa. Kannanotossa toivotaan, että asukkaita kuunnellaan tuulivoima-alueiden suunnittelussa.	ja MRL:n mukaisesti osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa samoin kuin ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §). Näin ollen asukkaiden kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää.
---	--

6.1.41. Yksityishenkilö 37

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja kysyy, kenen etuja ajetaan paljon kaavoitetulla tuulivoimarakentamisella ja lisää, ettei ainakaan heidän, joiden terveys on jo voimaloiden myötä mennyt tai menemässä. Kannanotossa mainitaan myös kiinteistöjen arvon aleneminen tuulivoimaloiden ja sähkölinjojen tulon myötä sekä alueen asukkaiden elinkeinojen vaarantuminen. "En voi millään kokea tällaista suunnitelmaa "meidän maakuntakaavaksemme". Kyllä tämä on aivan joidenkin toisten. Ilmeisesti suunniteltu maakuntakaava on "heidän" eli monikansallisten suuryritysten, teollisuuden, liikemiesten, lipevien konsulttifirmojen ja osakesijoittajien ikioma luomus. "Heille" tämä on oikein riemuvoitto. Suomen maaseudun asukkaita syyllistetään ja heiltä viedään loputkin elämisen edellytykset. (...)"	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Maakuntakaavalla pyritään ohjaamaan tuulivoiman sijoittumista maakunnassa kestävästi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti riittäviin selvityksiin ja tutkimuksiin perustuen.

6.1.42. Yksityishenkilö 38

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lamminnevan tuulivoimaselvitysaluetta nro. 5. Kirjoittajan mukaan selvitysalue on liian lähellä asutusta ja hän miettii, onko selvityksessä otettu huomioon voimaloiden aiheuttamia terveydellisiä haittoja. Kannanotossa kerrotaan, että tutkimusten mukaan voimaloiden aiheuttamista haittavaikutuksista kärsii myös luonto ja sen eläimistö. "Lisäksi myllyt ovat kooltaan suuria ja niiden suunniteltu määrä on suuri, joten haittavaikutukset kertaantuvat. Lamminnevan alue on todella väärä paikka näille tuulivoimaloille jo maisemanpilaajina, joten en kannata hanketta lainkaan. Näissä suunnitelmissa pitäisi mennä asukkaiden terveysnäkökulma edellä."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset ml. terveys-, maisema- ja luontovaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

6.1.43. Yksityishenkilö 39 ym. (8 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute on 13 sivuinen kommentointi osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Ensimmäinen kommentointi liittyy OAS:n sivuun 17: "Ensin väitetään, että	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

merkittävä osa energiasta maakunnassa tuotetaan uusiutumattomilla polttoaineilla. Seuraavassa lauseessa sanotaan, että maakunnalle on tyypillistä laaja metsäenergian käyttö. Käsityksemme mukaan tässä on ristiriita. (...) Lisäksi voi kysyä, mikä vika laajassa metsäenergian käytössä on. Se työllistää paikallisia, on kotimaista, eikä vaadi pitkiä kuljetuskustannuksia, kyse voi lisäksi olla sahateollisuuden sivutuotteista jne., jotka tulevat hyötykäyttöön, esim. lämpölaitoksissa. (...) Se, että maakunnan sähköntuotto tuulivoimalla on jo 45 %, pitää katsoa olevan hyvä saavutus. (...) Ensinnäkin: maakunnan kaikki potentiaaliset tuulivoimalle sopivat alueet ja monta sopimatontakin on jo kaavoitettu, ei ole enää, mitä valjastaa tähän. Tämä todetaan OAS:ssä sivulla 23. Toiseksi: ei ole mitään järkeä satsata energiamuotoon, joka vaatii säätövoimaa toimiakseen. On yleinen tosiasia, että pakkasella ei tuule. Mutta pakkasella kuitenkin lämmöntarve on suurin. (...) Tuulivoimaa sanotaan halvimmaksi energiantuotantomuodoksi, mutta hintaan ei ole laskettu mukaan varavoimaa, joka on pakko tuulivoimalle rakentaa. Siksi Etelä-Pohjanmaan on etsittävä kestävämpiä ja luotettavampia energiamuotoja. (...) Tuulivoimatuotantoa ei ole varaa eikä järkeä lisätä alueella. Tämä tulee myös olla esitettynä kriittisenä vaihtoehtona maakuntakaavaa suunniteltaessa."	Uusiutumattomilla polttoaineilla viitataan fossiilisiin polttoaineisiin mm. öljy ja turve, joita maakunnassa käytetään verrattain paljon. Myös metsäenergian käyttö on tyypillistä, mutta se ei liity uusiutumattomiin polttoaineisiin.
--	--

Toinen kommentointi sivulle 18: "Se, että lajiston uhanalaistumisen kehitys maakunnassa on huolestuttava, on jo suora seuraus mm. tuulivoiman hallitsemattomasta rakentamisesta alueelle. (...) Mm. Soinin alueella on paljon maakotkahavaintoja ja niiden pesintöjä erämaisilla alueilla, joissa ne viihtyvät. Samoin metsäpeuroja elää Soinissa. Nämä olisi huomioitava jatkosuunnittelussa niin Soinin suunnalla, kuin myös muissa kunnissa. (...) Se toteamus yllä, että vanhoja metsiä on maakunnassa vähän, liittyy tämäkin tuulivoimaan. Vanhojakin metsiä hakataan tuulivoimaloiden alta, ja myös niitä varten rakennettavien voimalinjojen alta. (...) Se tilanne, että pintavesistä Etelä-Pohjanmaalla pääosa on tyydyttävässä tai välttävissä kunnossa, mutkistuu edelleen tuulivoiman vuoksi. (...) Pintavedet tulevat kärsimään siivistä irtoavasta mikromuovista ja bisfenoli A:sta, joten pintavedet, ja samalla myös pohjavedet pilaantuvat tätä kautta entisestään." Kommentti sivulle 23: "Kuten yllä sanotaan, tuulivoimaloille osoitetut alueet on jo rakennettu tai varattu suunnitteluun. Enempää ei enää mahdu." Kommentti sivulle 25: "Merkityksellisen elämän luominen ja laadukkaiden elinympäristöjen luominen asukkaille ei onnistu, jos maakunta aikoo toteuttaa ja lisätä vielä uusiakin alueita tuulivoimatuotannolle."	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Maakuntakaavoitus on yhteensovittavaa kaavoitusta, jossa saman aikaisesti tulee huomioida useat näkökulmat.
--	--

Kommentti sivulle 26: "Liikenteen ja teknisen huollon alla olevassa otsikossa kerrotaan, että kun nämä toimivat, ne mahdollistavat uusiutuvan energian kasvun sähkönsiirtoyhteyksiä kehittämällä. Tuulivoima kuuluu uusiutuvaan energiaan, ja kun sitä varten sähkönsiirtoyhteyksiä kehitetään, eli lisätään voimalinjoja, tämä tuhoaa niin vanhoja metsiä, kuin koskematonta suoluontoa." Kannanotossa lisätään vielä haittavaikutusten ulottuminen vesistöön ja pohjaveteen voimaloille rakennettavien teiden ja voimalinjojen vuoksi. "On erittäin ristiriitaista, että maakuntakaavan OAS:ssa samalla sivulla s. 26 puhutaan liikenteen ja teknisen huollon yhteydet-kohdassa uusiutuvan energian kasvun siirtoyhteyksien kehittämisestä ja heti perään viherrakenteesta, ja että maakuntakaavan tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden kehittäminen. Esim. voimalinjoja varten hakattavat leveät johtokäytävät (esim. Alajärvi-Jylkkä) kaksi 400 kV ja yksi 110 kV linjaa samaan johtokäytävään, eivät mitenkään voi parantaa luonnon monimuotoisuuden tilaa, tai edistää suojelu- ja virkistysalueiden sekä yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden kytkeytyneisyyttä. Päinvastoin, maakuntakaava heikentää niitä kaikkia, ellei maakunnan liitto tartu asiaan ja puolusta luontoa ja alueiden asukkaiden virkistysalueiden ja muiden säilymistä."	
---	--

Kommentti sivulle 27: "Päästöttömyys ei saa olla ainoa kriteeri, vaan on otettava huomioon myös huoltovarmuusnäkökohdat, asukkaiden turvallisuus tilanteissa, jolloin voimalat eivät tuota tuulisähköä, eikä korvaavaa tuotantoa ole riittävästi. (...) Yhtiöpäinen ja loppumaton "tuetaan uusiutuvien energian ratkaisujen kuten tuulivoiman rakentumista" tulee jo lopettaa." Kommentti sivulle 30: "Se, että keskeiset päätökset tehdään kokoonpanolla, jossa ei ole ainuttakaan eteläpohjalaista kunnan tavallista asukasta, on erikoinen. Voisi kuvitella, että asukkaiden edustus tulisi olla mukana, varsinkin kun asukkaat kaukana keskustoista kärsivät usein esim. tuulivoimasta. (...) Ulkopuolisina asiantuntijoina olisi jo korkea aika kuulla esim. Tuulivoima-Kansalaisyhdistys ry:tä tai joitain muita paikallisia asukasyhdistyksiä." Kommentti sivulle 34: "Epäselväksi jää, miten jokainen voi osallistua maakuntakaavan laadintaan. (...) Maakuntakaava-asioiden käsittely tulisi jollain tavalla tuoda maakuntaorganisaatiossa mukana olevien kunnan edustajien tai muiden kautta kuntiin, jotta tavalliset ihmiset saisivat tutustuttua siihen, mitä asia konkreettisesti heille tarkoittaa." Kommentti sivulle 35–36: "Tämä on hyvä asia, että niille, joilla on netti käytössä, on annettu mahdollisuus tähän infokanavaan. (...) Edellisessä	Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja MRL:n mukaisesti osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa samoin kuin ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §). Näin ollen asukkaiden ja yhdistysten kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää. Se tarkoittaa sitä, että jokaisella osallisella on oikeus esittää mielipiteensä kaavasta. Verkkosivuillamme olevan palautelomakkeen kautta on
---	--

kohdassa 7.3. sanotaan, että: "Maakuntakaavan uudistuksesta ja siihen liittyvistä aiheista voi milloin tahansa jättää vapamuotoista palautetta." Kohdassa 7.4 kuitenkin sanotaan, että nähtävillä oloaikana suunnitelmasta voi antaa palautetta." Kannanotossa puhutaan vielä tuulivoimaselvityksestä ja OASin tavasta käsitellä tuulivoima-asiaa. "Tuulivoimaselvityksessä painotetaan tuulivoimaa lähes joka ainoaan mahdolliseen paikkaan, mutta OAS:ssa tulee pitää kokonaiskuva kirkkaana: maailmassa on muutakin kuin tuulivoimaa. On huomioitava tasapuolisesti muutkin osa-alueet, niin luonto, virkistys kuin ihmisten hyvinvointikin. OAS:ssa on oltava kokonaisnäkemys asioista, ja niiden vaikutuksista ja seurannaisvaikutuksista. OAS on paikoin ristiriitainen. Siinä sanotaan ensin, että tuulivoimaa koskien sille soveltuvat alueet on jo suunniteltu ja osin kaavoitettukin. Kohta perään sanotaan kuitenkin, että tuulivoimaa tulee saada uusille alueille. Koska alueet on jo käytössä, enempää ei enää voi olla. OAS:n tulee pitäytyä linjassaan, eikä lipsua siitä, vaikka tuulivoimaselvityksessä oltaisiin tultu millaisiin päätelmiin. (...) OAS:sta ei näy, että Etelä-Pohjanmaalla olisi selvitetty hiljaisia alueita ja pimeitä alueita. Ne lienee jätetty kokonaan selvittämättä, koska niistä ei OAS:n tai sen liitteiden mukaan näy selvitystä tehdyn. (...)	mahdollista antaa jatkuvasti vapaamuotoista palautetta. Kohta 7.4. viittaa kaavan virallisiin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin kuulemisiin eli maakuntakaavaluonnokseen ja -ehdotukseen, joihin voi antaa palautetta nähtävillä oloaikana. Maakuntakaava sisältää osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaikki maankäytön teemat. Hiljaiset alueet selvitettiin osana tuulivoimaselvitystä.
--	--

Nämä hiljaisen alueen selvitykset tulee siis tehdä ensin ja ne on määriteltävä myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan. Maakunnan liiton tulee keskeyttää tuulivoimahankkeet maakunnan alueella ja siirtyä kokonaissuunnitteluun. Liiton on myös huolehdittava siitä, että kun se maakuntakaavaan on jotain määritellyt, siitä pidetään kunnissakin kiinni. Kunnat on velvoitettava noudattamaan maakuntakaavaa. Nyt näin ei ole. Esim. Soinin ja Alajärven kunnissa ovat tuulivoima-alueet huomattavasti suurempia, kuin mitä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava, Vaihekaava I:ssä on sallittu. Ellei maakuntaliitto huolehdi omien päätöstensä noudattamisesta alemmalla tasolla, eli kunnissa, käsityksemme mukaan on niin, että liitolla ei ole silloin mitään valtaa." Kannanotossa vaaditaan turvaamaan tuulivoimalta perinteinen eteläpohjalainen kulttuurimaisema, alueen asukkaiden terveys sekä alueen luonnonympäristö ja eläimistö (lintujen muuttoreitit, metsäpeura). "Näistä lajeista huolimatta kunta on saanut kaavoittaa noin puolta suuremmat tuulivoimakaava-alueet näiden eläinten elinalueille. Maakuntaliitolta ovat kunnat kaavoitusvaiheessa oletettavasti pyytäneet lausuntoja, mutta tässä kohdin liitto ei ole asiaan puuttunut, eikä valvonut sitä, mitä on voimassa olevassa maakuntakaavassa päättänyt.	Maakuntakaavasta poikkeaminen tulee aina olla perusteltua ja esim. laajemmilla tuulivoiman aluevarauksilla se on tapauskohtaista harkintaa, jossa punnitaan, toteutuvatko maakuntakaavan tavoitteet poikkeamisesta huolimatta ja sijoittuuko laajenemisalueelle jotain muuta maankäyttöä tai suojeluarvoja, mikä olisi esteenä laajenemiselle. Luontovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto teettää luontovaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa.
--	--

Maakuntaliiton tulisi siis seurata päätöstensä noudattamista, ei vain tehdä päätöksiä, joiden seurauksia ei valvota. (...) Koska jo kaavoitetussa ja rakenteilla olevassa tapauksessa Alajärven eikä Soinin kunta huolehdi soinilaisista, jotka jäävät Alajärven kaupungin kahden valtavan tuulivoimala-alueiden väliin (36 voimalaa ja soinilaisia kyliä jää väliin), olisi vähintäänkin korrektaa, että edes maakunnan liitto olisi puuttunut asiaan, koska on alkujaankin mennyt alueille tuulivoimaa kaavoittamaan. (...) Vaadimme maakuntaliitolta vastuullisuutta ja seurantaan päätöksenteossaan. On huomattava, että jos jollekin alueelle sallitaan esim. tuulivoimatuotanto, käytäntönä on koko maakunnan alueella ollut, että kun tätä asiaa kunnissa käsitellään, asia ja alue paisuu vähintään kaksinkertaiseksi verrattuna siihen, mitä maakuntakaavatasolla oli ajateltu. (...) MRL ja uudistus hankkeiden ja menettelytapojen tasa-arvoisuus on taattava, myöskään uusiutuvalle energialle ei määritellä mitään erioikeuksia vrt. esim. asukkaiden hakemiin lupiin." Lopuksi kannanotossa on esitetty tuulivoimaselvityksen kartoista vanhan maakuntakaavan osoittamat tuulivoima-alueet Soinissa ja uuden selvityksen osoittamat alueet sekä kannanoton kirjoittajien lisäämät tv-alueet. Kirjoittajien mukaan Soini on jo kaavoitettu täyteen tuulivoima-alueita.	
---	--

6.1.44. Yksityishenkilö 40

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvityksen aluetta nro. 5. Kirjoittaja kertoo vastustavansa selvitysalueen osoittamista tuulivoima-alueeksi, sillä alueella sijaitsee paljon asutusta, joten kiinteistöjen arvo laskee voimaloiden myötä, sekä voimalat aiheuttavat luontoarvojen köyhtymistä (esim. marjastus/sienestys, metsästys ja metsätalouden harjoittaminen).	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.45. Yksityishenkilö 41

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitysalueella Lamminnevilla (nro. 5). "Mielestäni atrian suunnittelemaat tuulimyllyt on suunniteltu aivan liian lähelle asutusta." Kannanotossa kerrotaan voimaloiden hyödyn jäävän pieneksi (verotulot) sekä karkottavan veronmaksajat asuinalueelta. Kirjoittajan mukaan voimaloiden aiheuttamia terveyshaittoja ei ole otettu riittävästi huomioon, sillä voimalat olisivat teholtaan ja kooltaan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

suurempia kuin maakunnan siihenastiset tuulivoimalat.	Tuulivoimaselvitys on laadittu 300 m korkuisilla voimaloilla eli korkeampina kuin aiemmin.
---	--

6.1.46. Yksityishenkilö 42 ym. (3 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lappajärven alueen tuulivoiman selvitysalueita ja kuinka alueelle ei saa osoittaa tuulivoimaa. Kannanotossa ihmetellään, miksi tuulivoimaa halutaan rakentaa "koko Suomen maa täyteen?" Kannanotossa ollaan huolissaan Lappajärven kulttuurimaiseman tuhoutumisesta, terveyshaitoista ja alueen eläimistöä sekä voimaloiden muuttumisesta elinkaarensa jälkeen ongelmajätteeksi.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

6.1.47. Yksityishenkilö 43

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja tuulivoimaloiden/tuulivoima-alueiden ja asutuksen väliin jätettävää suojavaöhykettä. Kirjoittaja vaatii, että	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja MRL:n mukaisesti osallisia ovat

maakuntakaavassa suojavyöhykkeeksi täytyy asettaa kolme kilometriä ja 3–5 km etäisyydellä asuvia ihmisiä täytyy kuulla. Asukkaiden vaatiessa suojavyöhykettä pidemmäksi, on kirjoittajan mukaan suostuttava viiteen kilometriin asti.	alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa samoin kuin ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §). Näin ollen asukkaiden kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää.
--	---

6.1.48. Yksityishenkilö 44

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta Lamminnevalalla (nro. 5). Kirjoittaja kysyy: "- Onko suunnitelmissa otettu huomioon asutuksen läheisyys? - Onko alueen asukkaita informoitu asiasta ja onko heidän mielipidettään kuultu? - Onko huomioitu, että tämän suuruusluokan myllyjen haittavaikutuksia lähialueen (10km) asukkaille ja luonnolle ei kukaan pysty ennakoimaan? - Onko arvioitu, miten tämä vaikuttaa alueen kiinteistöjen arvoon? - Entä onko huomioitu, miten tämä suunnitelma istuu maisemallisesti arvokkaan Nurmonjokilaakson säilymiseen? - Onko selvitetty, mikä on näin valtavan tuulivoima-alueen todellinen hiilijalanjälki alueen perustamisesta	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Asutus ja loma-asutus on huomioitu tuulivoimaselvityksessä Maanmittauslaitoksen maastotietokannan mukaisena. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä maisemaan, luontoon ja ilmastoon huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja MRL:n mukaisesti osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa samoin kuin ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §).

aina siihen hetkeen, kun "puisto" aikanaan puretaan?"	Näin ollen asukkaiden kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	---

6.1.49. Yksityishenkilö 45

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittaja kertoo, että matalataajuisia infraääniä käytetään fysioakustisena hoitomuotona sekä ääniaseena esim. joukkojen hallintaan. Kannanotossa jatketaan, että toisin kuin ihmisen hallitsemat ääniaseet/hoitomuodot, tuulivoimaloiden tuottaman matalataajuisen infraäänien kesto riippuu sääolosuhteista, joten voimaloiden vaikutuspiirissä olevien ihmisten terveys voi vaarantua. "Osa matalimmista infraäänistä on lisäksi ihmisen kuuloalueen ulkopuolella, joten niitä ei voi omin korvin aistia eikä siten osaa varautua." Näiden asioiden pohjalta kannanotossa esitetään, että tuulivoimaloiden suojaetäisyys asutukseen olisi kolme kilometriä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset ml. terveys-, maisema- ja luontovaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

6.1.50. Yksityishenkilö 46 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kirjoittajien mukaan tuulivoimalat aiheuttavat terveyshaittojen ja kiinteistöjen arvon alenemisen lisäksi vastakkainasettelua metsänomistajien ja voimaloiden lähialueiden asukkaiden välille, sillä tuulivoimatoimijat lupaavat metsänomistajille korvauksia, mutta asukkaat kärsivät haitat. Kannanoton mukaan metsänomistajat asuvat itse kauempana voimaloista. Kannanotossa ehdotetaan tuulivoimaloiden ja asutuksen vähimmäisetäisyydeksi asetettavan kolme kilometriä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.51. Yksityishenkilö 47

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä Lamminnevan alueesta nro. 5. Kirjoittaja ehdottaa, että tuulivoimaloiden ja asutuksen väliin asetetaan riittävät suojaetäisyydet ottaen huomioon voimaloiden suuren koon. Kirjoittajan mukaan asukkaiden terveydelliset ja taloudelliset näkökulmat on otettava huomioon.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta

	Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset ml. terveysvaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.
--	--

6.1.52. Yksityishenkilö 48

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä (alue 34, 40, 41). "Käsityksemme tuulivoiman vihreydestäkin on muuttunut tiedonhankinnan edetessä. Vihreys on ihan muuta kuin Arpaisten arvokkaan luontoreitistön pilaaminen ja myllyjen suunnittelematon loppusijoitus." Kirjoittaja vastustaa tuulivoima-alueen mahdollista toteutumista ja on huolissaan mm. eläimistön ja maaperän vaurioitumisen puolesta.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset ml. luontovaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.53. Yksityishenkilö 49

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Kimpilammen tuulivoiman selvitysaluetta nro. 34. Kirjoittaja kertoo, että asukkaat ja mökkiläiset on jätetty huomiotta selvityksessä sekä melu- ja välkehaittoja on vääristelty vähäisemmiksi. Selvityksessä ei ole huomioitu kirjoittajan mukaan tarpeeksi Arpaisten alueen virkistyskäyttöä, matkailua, luontoarvoja ja lajistoa. Kannanotossa vastustetaan tuulivoima-alueen mahdollista toteutumista ja kerrotaan ettei tuulivoimaloiden rakentamisella alueelle ole sosiaalista hyväksyntää. "Järkyttävää miten ihmisiä ei kuunnella tässä eikä oteta alueella asuvien ja mökkeilevien mielipiteitä mitenkään huomioon."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Maakuntakaava ei suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttava suunnitteluratkaisu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että

	valtionneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
--	--

6.1.54. Yksityishenkilö 50

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvityksen aluetta nro. 14. Kirjoittaja kertoo olevansa huolissaan, sillä potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutustenarvioinnin raportissa ei ole mainittu alueen läheisyydessä sijaitsevaa Kuorasjärveä tai sen käyttöä virkistysalueena ja kesämökkialueena. "Selvitysalue 14 ympäröi Kuorasjärven pohjoispään monelta suunnalta ja vaikuttaa toteutuessaan huomattavan paljon sekä maisemaan että äänimaisemaan. Ihmettelyn kovasti, että raportissa ei ole mainittu Kuorasjärven alueesta mitään."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Asutus ja loma-asutus on huomioitu tuulivoimaselvityksessä Maanmittauslaitoksen maastotietokannan perusteella ja kylät ja taajamat Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisena. Kuorasjärven alue ei ole YKR-aineiston mukainen kylä, mutta loma-asutus on tunnistettu maastotietokannan perusteella. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä maisemaan ja luontoon huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii tarkempia selvityksiä maisema- ja luontovaikutuksista jatkosuunnittelussa.

	Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

6.1.55. Yksityishenkilö 51

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvityksen alueita nro. 40 ja 41. Kirjoittaja toivoo, että tuulivoima-alueet sijoitetaan niin etteivät ne häiritse asukkaita ja luonnon virkistyskäyttöä. Kannanoton mukaan alueella elää mm. metsäpeuroja, kotkia, kalasääskiä, pöllöjä ja riekkoja, joita tuulivoima-alueet voivat häiritä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä maisemaan ja luontoon huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii tarkempia selvityksiä maisema- ja luontovaikutuksista jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä

	oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

6.1.56. Yksityishenkilö 52

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Nurmon seudun tuulivoiman selvitysaluetta nro. 5. "Nyt tämä maaseutuarvokas seutu, jonne niitä rakennuslupiakaan ei enää saa jotta ympäristö pystyisi maaseutuna, täytetään tuulivoimalalla. (...) Nurmon seudulle tuntuu nyt kasautuvan kaikki asumiseen liittyvä rasite. Ohitustie teki miinusmerkkiä alueelle, Kuortaneentie tulee ennen pitkää saman lisäkaistoja, Lapuantie saa lisäkaistoja ja nyt vielä tuulivoimalat aivan liian lähelle asutusta. Tämä kaikki tuntuu nyt todella kohtuuttomalta." Kirjoittaja kertoo kuntalaisaloitteella olevan 1065 nimeä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä maisemaan ja luontoon huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.57. Yksityishenkilö 53 ym. (4 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 5. "Me allekirjoittaneet olemme osallisina sekä maanomistajina että lähialueen asukkaina." Kannanotossa kerrotaan selvitysalueen lentoestekorkeuden olevan 144 m, mutta selvityksessä ei kerrota vaikuttaako lentoestekorkeus tuulivoima-alueen suunnitteluun, vaikka suunnitellut voimalat ovat 300 m korkeita. Kannanotossa kysytään, miksi runsaan asutuksen lähelle täytyy tuoda valtavasti tuulivoimaloita, vaikka kaikkia vaikutuksia ympäristöön ja asukkaisiin ei tunneta. "Toivomme, että suunnittelussa huomioidaan paremmin lähistön asukkaat ja tuulenottoalueen rajaa siirretään kauemmas asutuksesta." Alueen kerrotaan olevan virkistyskäytössä, ja tuulivoimaloiden tulon myötä nykyisenlainen käyttö ei ole mahdollista. "Olemme huolissamme lähistön asukkaiden hyvinvoinnista sekä kiinteistöjen arvon alenemisesta, mutta myös siitä, miten tuulivoimalat muuttavat merkittäviä kulttuuriympäristöjä ja -maisemia, jollaiseksi muun muassa Nurmonjokilaakso luetaan."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä on kohdekohtaisesti esitetty selvitysalueiden lentoestekorkeus ANS Finlandin aineiston perusteella. Hankkeiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitetään tarkemmin lentoestekorkeuksien vaikutukset ja sallittujen lentoesteiden korkeus sekä haetaan ilmailulain mukainen lupa lentoesteen asettamiseen Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta. Lausunto- ja lupahakemukseen tarvitaan kohteen tarkat sijaintitiedot sekä rakenteen ja maanpinnan korkeus. Maakuntakaavalla ei määrätä näistä. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9

	§:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä maisemaan ja luontoon huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii tarkempia selvityksiä luonto- ja maisemavaikutuksista jatkosuunnittelussa.
--	--

6.1.58. Yksityishenkilö 54

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä (nro. 10) ja voimaloiden ja asutuksen väliin jätettävää suojaetäisyyttä. Kannanotossa ollaan huolissaan aiempaa suurempien voimaloiden aiheuttamasta meluhaitasta: "Kuitenkin selvityksen pohjaksi on otettu 1,5km suojaetäisyys.VTT:n Tuulivoimatutkimuksessa (2020) todettiin, että jo 1,5 km-1,6 km etäisyydellä voimaloista sisätilamelu ylittää lain määrittämän rajan 25dB yöaikaan.(asumisterveysasetus 2015) Tämä tutkimus tulos 3,3MW:n voimaloilla Raahen Kopsassa ja Ilmajoen Santavuorella, mikä olisi vaikutus 8MW:n voimalalla? Kaavan suojaetäisyyksiä on selvästi syytä tarkistaa." Kannanotossa kerrotaan selvitysalueen olevan hiljainen alue ja että sen läheisyydessä sijaitsee Kylkisalonneva, joka on Etelä-	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä on käytetty 1,5 km:n suojaetäisyyttä vakituiseen ja loma-asutukseen. Tuulivoimaselvitys kertoo maakunnan eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Maakuntakaava ei suoraan mahdollista tuulivoimarakentamista. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Näissä menettelyissä on mahdollista huomioida alueelliset olosuhteet tarkemmin ja pyrkiä löytämään mahdollisimman vähän haittaa

Pohjanmaan harvoja luonnontilaisia suoalueita. "Ilmajoen kunta hylkäsi tuulivoiman vaiheyleiskaavan 2020, samalla hyväksyttiin kuntalaisaloite 3km:n suojaetäisyydestä. Tämä päätös velvoittaa virkamiehiä ja kunna edustajia neuvottelutilanteissa. Vaiheyleiskaavassa olleet alueet tulisi poistaa myös maakuntakaavasta. (Oksinvuori, Kuulaanmäki)" "Tuulivoimatuotanto muuttaa ko. VTT:n tutkimuksen mukaan hiljaisen maaseutualueen äänimaisemaltaan kaupunkimaiseksi. Näinkö Maakuntaliitossa halutaan, muuttaa maakuntien hiljaisimmiksi todetut alueet kaupunkimaisiksi?"	aiheuttava suunnitteluratkaisu. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaiikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Maakuntakaavoitus on yhteensovittavaa kaavoitusta, jossa saman aikaisesti tulee huomioida useat näkökulmat. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	---

6.1.59. Yksityishenkilö 55

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä Kouran ja Kuorasjärven ympäristössä (alue nro. 7, 14). Kannanotossa kerrotaan tuulivoimaloiden vaikutusalueella sijaitsevan asutusta alle kahden kilometrin etäisyydellä. Kannanotossa mainitaan alueella tavattavan myös päiväpetolintuja kuten sääksiä sekä maa- ja merikotkia. "Asutuksen osalta myllyt sijoittuvat huonoon suuntaan, idän puolelle, etelään ja länteen eli välkevarjo olisi ongelma koko päivän. Pysyvää asutusta on Kuorasjärventiellä ja Korpivainiontiellä. Lisäksi Kouran puolella on myllyjen länsipuolella asutusta, ei tosin yhtä lähellä kuin Kuorasjärven pohjoispään/valtatien välillä. (...) Säädöksissä sanotaan että välkevarjon vuoksi myllyille voi määrätä tietyn ajan milloin ei saa käyttää mutta toteutuuko se ja jos toteutuu niin sehän tarkoittaa sitä että osa myllyistä voisi pyöriä vain yöaikaan." Kirjoittaja kertoo myös kiinteistöjen arvon alenevan tai muuttuvan arvottomiksi, mikäli lähelle rakennetaan 300 metriä korkeita voimaloita. Kannanotossa mainitaan myös alueella sijaitsevan paikallisille arvokasta ja ojitamatonta suoluontoa	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luonto- ja maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

monipuolisine lajistoineen (karhu, vesilisko, viitasammakko).	
---	--

6.1.60. Yksityishenkilö 56 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja selvitysaluetta nro. 5. Kannanotossa toivotaan kolmen kilometrin vähimmäisetäisyyttä asutuksen ja tuulivoimaloiden välille, jotta Etelä-Pohjanmaa pysyisi houkuttelevana asuinalueena ja meluhaitat vähäisempinä. Kannanotossa mainitaan voimaloiden aiheuttamat haitat asukkaille, kuten kiinteistöjen arvon aleneminen, melu- ja välkehaitat sekä haitat alueen virkistyskäyttöön esim. talvisin lavoista irtoavan jään vuoksi. "Toivomme kolmen kilometrin etäisyyden asettamista maakuntakaavaan, jotta tänne jatkossakin uskaltaisivat ihmiset rakentaa ja muuttaa, ja että maakunnan eri kuntien asukkaat olisivat tasa-arvoisia toisiinsa nähden (tälläkin hetkellä osa kunnista on itse säätänyt vastaavia rajoja). Etelä-Pohjanmaan rikkaus ja vetovoima isoihin kaupunkeihin nähden on luonto, maisema ja tila olla ja elää, toivottavasti tämä on mahdollista myös jatkossa."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.61. Yksityishenkilö 57

Palaute, Muistutus	Vastine
Kirjoittaja kertoo vastustavansa tuulivoimaloita. "XXX tai kunnan rajojen läheisyyteen ei tarvita eikä haluta ainuttakaan hyrrää pyörimään!"	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.62. Yksityishenkilö 58 ym. (5 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvityksen aluetta nro. 5. Kirjoittajat vaativat selvitysalueen ja asutuksen väliin asetettavan vähintään kolmen kilometrin suojaetäisyyden. "Tämä minimi etäisyys ei pois sulje myöskään melumallinuksia. Hanke alue mukaan lukien Atrian voimalat ovat aivan liian lähellä asutusta voimalat koskettaa tuhansia Seinäjoen ja Lapuan asukkaita. Asuntojen arvo sekä Seinäjoen ja Lapuan kuntien arvo asuinalueena lähellä voimaloita min 5km tulee laskemaan." Kannanotossa toivotaan, että alueen suosittu virkistysalue, Virpimäki, otetaan huomioon suunnittelussa.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luonto- ja maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin ja virkistykseen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.

6.1.63. Yksityishenkilö 59

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja erityisesti Lappajärven, Vimpelin ja Evijärven kuntia. Kannanotossa vastustetaan tuulivoiman osoittamista kyseisille kunnille ja Lappajärven ympäristöön. "Lappajärven tulee saada vähintäänkin maakunnallisesti arvokkaan luonto- ja kulttuurimaiseman merkintä, se on Euroopan suurin kraaterijärvi, Pohjanmaan helmi. Järviseutua on kehitettävä elinvoimaiseksi matkailualueeksi, jonka horisonttiin eivät tuulivoimalat missään tapauksessa kuulu."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Lappajärvi on jo tällä hetkellä maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

6.1.64. Yksityishenkilö 60

Palaute, Muistutus	Vastine
Palautteessa vastustetaan tuulivoimaa. Kannanoton mukaan maaseudun veto- ja pitovoima sekä matkailullinen arvo heikkenee tuulivoiman myötä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi.

6.1.65. Yksityishenkilö 61 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 5. Kannanotossa ollaan huolissaan, kuinka tuulivoima-aluetta ollaan osoittamassa lähelle asutusta sekä kysytään, miksi tuulivoimaa rakennetaan metsiin pienentämään hiilinieluja eikä osoiteta pelloille, jossa ne eivät rajoittaisi viljelemistä kuin perustusten kohdalta. Kannanotossa mainitaan alueella elävän monipuolisesti eläimiä (esim. peura, kauris, susi, sääksi, kurki). "Vaikutustenarvioinnissa "suositellaan kiinnittämään erityistä huomiota tuulivoimaloiden vaikutukseen metsäpeurojen elinympäristöön, sillä alue sijaitsee osittain metsäpeuran talvehtimisalueella". Minne unohtui muu eläimistö, joka asuu alueella ympäri vuoden, mm. suojeltu sääksi? Ja minne unohtuivat alueella asuvat ihmiset, joiden koteja ei voi ottaa kainaloon ja muuttaa kauemmaksi, kuten eläimet voivat tehdä?" Kannanotossa kerrotaan alueen tiedon tarvitsevan huomattavaa perusparannusta, mikäli tuulivoima-alue toteutuu, sillä tieto on rakennettu normaalia asumista ajatellen. "Jos myllyjen etäisyydet asutukseen tullaan kaavassa määrittämään alle 4-5 kilometrin, niin olemme varmoja, että valitusprosessi tulee olemaan kaikilta kaavoitus- ja lupavaiheiltaan niin pitkä kuin mahdollista."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoima-alueiden kartoittamiseksi on laadittu tuulivoimaselvitys, jossa asutuksen ja loma-asutuksen todettiin olevan merkittävien tuulivoimaloiden sijaintia ohjaava tekijä. Laajat asumattomat alueet ovat pääosin metsäisiä. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Luonto- ja maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin ja virkistykseen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii luontovaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa.
--	--

6.1.66. Yksityishenkilö 62

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. "(...) Etelä-Pohjanmaan liiton tulee huomioda tuulivoiman vaikutuksista tehty tieteellinen, myös kansainvälinen, tutkimus kaavan laatimisessa." Kannanotossa mainitaan tuulivoimaloiden aiheuttamia haittoja kuten melu, matalataajuinen ääni, valo- ja varjovälke sekä maatärinä. "Tuulivoima itsessään edustaa marginaalista, säästä, vara- ja säätövoimasta riippuvaa energiantuotantomuotoa, joka entisestään lisää maakaasun tarvetta. Haluaako Etelä-Pohjanmaa, Suomen ruokamaakunta, estää maakunnan kehittymisen mahdollisuudet asukkailtaan sitomalla maakunnan tulevaisuuden tähän?"	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakuntakaavoitus pohjautuu tutkittuun tietoon. Liitto seuraa aktiivisesti tuoreinta kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa mm. tuulivoimaan liittyen ja noudattaa maakuntakaavoituksessa ajantasaisia kansallisia ohjeistuksia ja suosituksia. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaiikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.

6.1.67. Yksityishenkilö 63 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja Lamminnevan selvitysaluetta (nro 5). "Tuulivoimaloiden sijoittaminen kyseiselle alueelle lopettaa alueen muun kehittämisen siihen paikkaan. Esimerkiksi mahdollisten uusien	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset

asuinalueiden kaavoittaminen Nurmonjoen ja Länsipuolentien läheisyyteen." Kannanoton mukaan tuulivoimalat häiritsisivät asuinalueen näkymää, sillä ne ovat korkeampia kuin Jouttikallion voimalat. Lisäksi palautteessa kerrotaan THL:n kyselytutkimuksessa ilmenneistä meluhaitoista 2,5 kilometrin etäisyydelle asti. Kannanotossa mainitaan kiinteistöjen arvon alenevan voimaloiden läheisyydessä. "Aluetta ei myöskään kehitetä tuulipuiston vaikutusalueella seuraavan 50-100 vuoden aikana, kun voimala-alue on rakennettu. Miten kukaan voi tulevaisuudessa tehdä investointeja jos tuulivoimaloille ei ole mitään kilometrirajaa asutuksesta?" Kannanotossa tuulivoimaloita ei haluta osoitettavan alle kolmen kilometrin päähän asutuksesta. "Useassa kunnassa on myös äänestetty kilometrirajasta voimaloihin, tällä on saatu selvä viesti päättäjille miten kauas voimalat halutaan kuntalaisten mukaan sijoittaa. Rannikolle oli kaavoitettu maakuntakaavassa reiluja alueita tuulivoimaloille, reilusti suurempia alueita kuin sisämaahan. Voimalat voitaisiin hyvinkin sijoittaa merelle useamman kilometrin päähän rannikosta jolloin niistä aiheutuva haitta olisi huomattavasti pienempi kuin sisämaassa, myös verkkoyhtiöiden kaapelointi merellä huomaamattomampi kuin lähellä asutusta vedetyt 400kV siirtolinjat.	arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisemavaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii mm. maisemavaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

Lamminnevan noin 50kpl ~10MWh voimaloiden siirtolinjat tulevat pilaamaan myös maisemaa, teho vastaa 1/3 ydinvoimalan tehosta ja tällaisen siirtolinjan sijoittaminen asutuksen läheisyyteen ei ole järkevää." Kannanoton lopussa on linkki kuntalaisaloitteeseen, missä vaaditaan kolmen kilometrin etäisyyttä voimaloiden ja asuinrakennusten välille Seinäjoella.	
--	--

6.1.68. Yksityishenkilö 64 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä Lamminnevan alueella (alue nro. 5) ja suojaetäisyyttä voimaloiden ja asutuksen välillä. Kannanotossa kerrotaan Jouttikalliolla olevien seitsemän tuulivoimalan aiheuttavan matalataajuista ääntä, joten vielä suurempien voimaloiden rakentaminen entistä lähemmäksi huolestuttaa palautteen allekirjoittaneita. Kannanotossa mainitaan, ettei yhtä suurien voimaloiden aiheuttamista terveyshaitoista ole tietoa ihmisille tai eläimille. Esimerkkinä annetaan THL:n kyselytutkimus: "(...) Suomessa liki puolet 2,5 kilometrin säteellä tuulivoimalasta asuvista ihmisistä altistuu kuultavalle tuulivoimamelulle." Kannanotossa kerrotaan voimaloiden aiheuttamista huomattavista kiinteistöjen arvon alenemisista ja	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Eri alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten

kuinka suuret tuulivoimalat saavat maalaismaiseman näyttämään teolliselta. Kannanotossa mainitaan myös voimaloiden aiheuttamat valo- ja välkehaitat. "Tuulivoimahanke ei siis voi olla vaikuttamatta negatiivisesti alueen terveydelliseen hyvinvointiin, varallisuuteen ja asumisviihtyvyyteen. Lisäksi näin suuri tuulivoimapuisto heikentää varmasti kiinnostusta asuinaluettamme kohtaan." Lopuksi kannanotossa pyydetään suojaetäisyyden kasvattamista neljään kilometriin ja mainitaan Evijärven ja Ilmajoen esimerkki, missä vähimmäisetäisyys on kunnan/kaupungin puolesta määrätty kolmeen ja neljään kilometriin.	arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden alueen tarkempi määrittely, voimaloiden sijoittelu sekä lukumäärä tarkentuvat yleiskaavoituksella. Näiden tietojen ollessa saatavilla laaditaan tarkemman suunnittelun yhteydessä maisema- ja meluselvitykset, välke- ja varjostusmallinnukset sekä arvioidaan hankkeen kokonaisvaikutukset. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.69. Yksityishenkilö 65

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja erityisesti Lamminnevan selvitysaluetta nro. 5. Kannanotossa vaaditaan suojaetäisyyden asettamista vähintään kolmeen kilometriin. Kiinteistöjen arvon aleneminen ja jälleenmyynnin vaikeutuminen, asuinalueen houkuttelevuuden heikkeneminen, valo-, välke- ja meluhaitta listataan perusteluiksi ja asioiksi, joita ei ole kannanoton mukaan tarpeeksi huomioitu selvityksessä suhteessa voimaloiden kokoon.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

"Luonnolle aiheutuvat haitat on myös kohtuuttomat, ottaen huomioon kuinka matalan hyötysuhteen energiantuotannosta on. (...) Kyseinen teollisuus kuuluisi rakentaa alueille missä ei ole asutusta, tai virkistysuimintaa lähistöllä, vaikka infran rakentaminen olisikin ikävästi kalliimpaa, voittoa tahkovalle yritykselle."	Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimatuotannolle yleispiirteisellä tasolla. Alueiden suunnittelusta tulee tehdä yksityiskohtaisemmat selvitykset aina yleiskaavoituksen yhteydessä ja hankkeilta edellytetään laajuuden ja sijainnin mukaan mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Tuulivoimaloiden alueen tarkempi määrittely, voimaloiden sijoittelu sekä lukumäärä tarkentuvat yleiskaavoituksella. Näiden tietojen ollessa saatavilla laaditaan tarkemman suunnittelun yhteydessä maisema- ja meluselvitykset, välke- ja varjostusmallinnukset sekä arvioidaan hankkeen kokonaisvaikutukset. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	---

6.1.70. Yksityishenkilö 66

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueetta nro. 5. Kannanotossa kerrotaan, kuinka vaikutusten	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja

arvioinnissa mainitaan alueen lähimmiksi asutusalueiksi Keski-Nurmo ja Hemminginmäki, vaikka tuulivoima-alueita lähempänä on Lapuan puolella useita kymmeniä asuntoja sisältävä asuinalue. "Haluan valittaa tuulivoima-alueiden vaikutuksen arvioinnissa kerrotusta riittävästä etäisyydestä asutukseen. Tuulivoima-alueissa on huomioitava riittävä suojaetäisyys lähimpään asutukseen, jonka tulee olla vähintään 3 kilometriä." Kiinteistöjen arvon aleneminen ja siten kaupunkilaisten aseman eriarvoistuminen, asuinalueen elinvoima, melu-, välke- ja valohaitat sekä maisemavaikutukset listataan perusteluiksi. "(...) miksi tuulivoimapuistoja rakennetaan asutusalueiden läheisyyteen, kun niille löytyisi parempiakin sijoituskohteita, joissa ne eivät tuottaisi lähiympäristöön merkittävää haittaa?" Lopuksi kannanotossa kerrotaan, ettei tuulivoimasta saadut verotulot ole hyvä ratkaisu pitemmällä aikavälillä kuin elinvoimainen ja uusia asukkaita houkutteleva maakunta. "Uutisoinnissa tuodaan hyvin usein esille kaupunkien / kuntien myönteinen suhtautuminen tuulivoima-alueiden kaavoitukseen. Koska asukkaita kuunnellaan? Nyt tuntuu, että asukkaat jäävät tuulivoima-alueissa toissijaisiksi asioiksi."	lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin ja kylät sekä taajamat Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Asutus huomioidaan jatkosuunnittelussa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimatuotannolle yleispiirteisellä tasolla, maakunnan kattavasti. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja MRL:n mukaisesti osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa samoin kuin ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §). Näin ollen asukkaiden ja yhdistysten kuuleminen on ensiarvoisen tärkeää.
---	--

6.1.71. Yksityishenkilö 67

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 5. "Tämä on täysin käsittämätöntä, että tällaista paikkaa edes ehdotetaan tuulivoima-alueeksi, joka sijaitsee vain n. 4 km etäisyydellä Seinäjoen taajama-alueesta." Kannanotossa kerrotaan, että tuulivoima-alueita suunnitellessa täytyy ottaa huomioon haitat sekä hyödyt ja pohtia halutaanko Etelä-Pohjanmaan tunnuksenomaiset maalaismaisemat ja puhdas luonto pilata voimaloilla. Kirjoittaja kysyy, halutaanko Seinäjoen muuttovoittoinen suunta kääntää tappiolliseksi, sillä voimalat näkyisivät selvityksen mukaan 18 kilometrin päähän eikä tuulivoimatonta aluetta asuinalueeksi enää löytyisi. Kannanotossa mainitaan myös voimaloiden aiheuttamia haittoja, kuten terveyshaitat, maisemahaitat, omaisuuden arvon aleneminen ja luonnolle koituvat haitat. Lopuksi kannanotossa vaaditaan suojaetäisyyden kasvattamista viiteen kilometriin voimaloiden ja asutuksen välillä sekä kasvattaa aina suojaetäisyyttä suhteessa voimaloiden korkeuteen.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.

6.1.72. Yksityishenkilö 68 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysalueita nro. 34 ja 41. Kannanotossa ollaan huolissaan Kolunkylän läheisyyteen osoitetusta tuulivoima-alueesta, sillä alueella on jo aloitettu Kimpilamminkankaan tuulivoima-alueen kaavoitus. Kannanotossa mainitaan alueella elävät lajit, kuten metsäpeura ja maakotka, joten kirjoittajat kertovat olevansa huolissaan asukkaiden lisäksi alueen eläimistöstä. Kannanotossa kerrotaan myös alueella sijaitsevasta suositusta virkistysalueesta (Arpaisten liikuntareitti).	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.

6.1.73. Yksityishenkilö 69

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee Lamminnevan tuulivoimaselvitystä nro. 5. Kannanoton mukaan alueen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman

osoittamista tuulivoima-alueeksi tulee miettiä lisää, sillä se häiritsisi desibeliarvoillaan yli 1000 perhetaloutta: "(...) nyky tuulivoimalat tarvitsevat vähintään 5 km suojaetäisyyden pitkien ropellien tuottaman matalataajuuden äänen takia. Lähialueelta löytyy kyllä hyvin metsäalueita missä ei ole lapsiperheitä ja tämä olisi nyt erityisen tärkeää nostaa uudelleen käsittelyyn ilman korruptiota ja rahan kiiltoa silmissä." Kannanoton mukaan 10 kilometrin säteelle tuulivoimaloiden läheisyyteen ei muuta lapsiperheitä, joten Lapua ja Seinäjoki hyötyisivät tuulivoima-alueen siirtämisestä. Lapuan nykyisten tuulivoimaloiden Jouttikalliolla kerrotaan kuuluvan kuuden kilometrin päähän. Aasukkaiden hyvinvoinnin kerrotaan laskevan lähimetsien muuttuessa vaarallisiksi kulkea sekä eläimistön elinympäristö tuhoutuu (mainitaan maakotka). Alueella kerrotaan olevan rauhoitettuja luonnonsuojeluun tarkoitettuja alueita, joten voimaloiden ääni kuuluisi näille alueille.	mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.74. Yksityishenkilö 70

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja suurempien voimaloiden aikaansaamaa matalataajuisia ääntä, jota ei ole tutkittu. Kannanotossa voimaloita ei haluta osoitettavan	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakuntakaavoitus pohjautuu tutkittuun tietoon. Liitto seuraa

alueelle, jossa on kolmen kilometrin säteellä lapsia. "On perustuslain ja ihmisoikeuslainsäädännön vastaista asettaa lasten läheisyyteen tuotantolaitoksia, joiden pitkäaikaisvaikutukset lasten terveyteen ovat tuntemattomia. Suurtehotuulivoiman infraäänien pitkäaikais- ja yhteisvaikutustutkimus on vielä erittäin puutteellista. Tuulivoiman hallitsematon lisääminen ilman riittävää tutkimustietoa merkitsee suuren riskin ottamista erityisesti kaikista herkimpien eli lasten terveyden kustannuksella."	aktiivisesti tuoreinta kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa mm. tuulivoimaan liittyen ja noudattaa maakuntakaavoituksessa ajantasaisia kansallisia ohjeistuksia ja suosituksia. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.75. Yksityishenkilö 71 ym. (4 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta Lapua-Seinäjoki (nro. 5). Kannanotossa ollaan huolestuneita suojaetäisyyden pituuden riittävydestä. Kirjoittajien mukaan tuulivoimalat pilaisivat tullessaan maiseman sekä luonnon ja sitä kautta alueen viihtyvyyden ja ihmisten terveyden. Kannanotossa kerrotaan alueen kiinteistöjen arvon alenevan tai muuttuvan arvottomiksi. "Alueen asukkaiden tulisi ehdottomasti saada vaikuttaa tuulimyllyjen suojaetäisyyksiin, sillä vaikutusalueen asukkaat ovat juuri niitä, joiden elämää hanke suurimmin vaikuttaa."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maisema- ja luontovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto teettää lisäselvityksiä maisema- ja luontovaikutuksista jatkosuunnittelussa.

Lopuksi kannanotossa todetaan tuulivoimaloiden materiaalin, asentamisen ja toiminnan vaikutusten olevan ympäristölle haitallisia.	Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	---

6.1.76. Yksityishenkilö 72

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja erityisesti Lamminnevan aluetta nro. 5. Kannanotossa mainitaan, että selvityksessä todetaan selvitysalueen lähimpinä asuinalueina olevan Keski-Nurmo ja Hemminginmäki, jotka jäävät kahden - kolmen kilometrin etäisyydelle voimaloista, vaikka lähempänä sijaitsee Latikan asuinalue, josta ei selvityksessä mainita. "Selvityksen mukaan 2 km säteellä hankealueesta sijaitsee 831 vakituista asuinrakennusta ja 5 kilometrin säteellä 3909 asuinrakennusta. Miksi selvityksessä ei ole otettu kantaa terveyshaittoihin, joita tuulivoimalat tulevat aiheuttamaan?" Kannanotossa mainitaan THL:n tutkimus tuulivoimaloiden vaikutuksista vaikutusalueen	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvityksessä asuin- ja lomarakennukset on huomioitu Maanmittauslaitoksen maastotietokannan rekisterin ja kylät sekä taajamat Suomen ympäristökeskuksen YKR-aineiston mukaisina. Vaikutukset asutukselle, ihmisten elinoloille, terveydelle ja viihtyisyydelle huomioidaan jatkosuunnittelussa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimatuotannolle yleispiirteisellä tasolla, maakunnan kattavasti. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakuntakaavoitus pohjautuu tutkittuun tietoon. Liitto seuraa

asutukseen. "Miten tämä voidaan katsoa "vähäiseksi vaikutukseksi"? Koska THL ja muut viralliset ja ennen kaikkea riippumattomat tahot ovat tutkimuksia julkisella rahoituksella toteuttaneet, tulee niiden tuloksia myös hyödyntää suunnittelussa eikä tuulivoima-alueita tule sijoittaa näin lähelle tiheää asutusta." Kannanotossa kerrotaan suunniteltujen voimaloiden olevan suurempia, kuin tutkimuksissa on otettu huomioon, joten niiden vaikutukset ovat tutkittua pahemmat. "Perustuslain 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Ovatko kaavan valmistelijat vilpittömästi sitä mieltä, että tämä toteutuu?" "Maankäyttö- ja rakennuslain 4:28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa." Kannanotossa viitataan Ruotsissa tehtyyn tutkimukseen voimaloiden lähialueiden kiinteistöjen arvoon, jossa omaisuuden arvo laski tuulivoimaloiden läheisyydessä. Kannanotossa kerrotaan Nurmon alueen olevan muuttovoittoaluetta, mutta tuulivoimaloiden tulon myötä Seinäjoen pohjoisen osan vetovoima häviäisi. Tämän lisäksi mainitaan Etelä-Pohjanmaan olevan muutenkin heikoilla elinvoimaisuutensa ja vetovoimansa kohdalla ja	aktiivisesti tuoreinta kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa mm. tuulivoimaan liittyen ja noudattaa maakuntakaavoituksessa ajantasaisia kansallisia ohjeistuksia ja suosituksia. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
--	--

maakuntakaavan uudistamisen tarkoituksena on nostattaa vetovoimaa. Kirjoittaja laskee Tuulivoimayhdistys ry:n luvuilla tuulivoimaloiden tuottamaa kiinteistöverotuottoa ja kertoo johtopäätöksensä: "(...) Tarvitaan siis ainoastaan kolme mediaanituloista asukasta, että yhden tuulivoimalan vuosituohto saadaan katettua." Kannanotossa kerrotaan, että tulevan tuulivoiman rakentaminen tulee tehdä kestävästi ja noudattaen riittäviä suojaetäisyyksiä eli vähimmillään kolme kilometriä. Etelä-Pohjanmaan liittoa kehoitetaan puolustamaan alueen vetovoimaa. Lopuksi kannanotossa kerrotaan, että vuonna 2021 Suomen energiantuotannosta 87 % on päästötöntä, joten eikö Etelä-Pohjanmaan alueelle löydy ilmastotekoja, jotka eivät vaaranna terveyttä, viihtyvyyttä ja varallisuutta. "Maakuntakaavan osoittamat tuulivoima-alueet tulevat ohjaamaan merkittävästi tuulivoimarakentamista. Nyt vaaditaan maakunnan kehittämistyöstä vastaavilta selkärankaa ja kykyä asettua tavallisen etelä-pohjalaisen ihmisen asemaan." Kannanoton lopussa on listattu palautteessa käytetyt lähteet.	
--	--

6.1.77. Yksityishenkilö 73

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kannanotossa vastustetaan tuulivoima-aluetta, sillä voimalat vaikuttaisivat asukkaiden terveyteen ja talouteen. Uuden kiinteistön arvon kerrotaan romahtavan tuulivoimaloiden myötä. Kannanotossa vaaditaan tuulivoima-alueiden osoittamista pois asutuksen läheisyydestä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.
--	--

6.1.78. Yksityishenkilö 74

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja erityisesti voimaloille soveltuvien alueiden suurta määrää ja kuinka lähelle asutusta ne on osoitettu. Kannanotossa kerrotaan alueen maiseman muuttuvan huonompaan suuntaan. Kannanotossa ollaan huolissaan myös alueen asukkaille koituvista terveyshaitoista ja meluhaitoista. Voimaloiden kerrotaan karkottavan asukkaita sekä alentavan alueen kiinteistöjen arvoa. "Toivon, että asiaa vielä punnitaan eri kannoilta totuudellisesti ja huomioidaan myös muut vihreät energian tuotantomuodot esim. aurinkoenergian."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.

6.1.79. Yksityishenkilö 75

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja erityisesti kaavailtujen alueiden suuruutta sekä paikkojen läheisyyttä asuinalueisiin ja voimaloiden kokoa. Kannanotossa voimaloiden kerrotaan aiheuttavan maisemallisia haittoja sekä meluhaittoja. Kiinteistöjen arvon kerrotaan alenevan huomattavasti voimaloiden läheisyydessä ja vaikutusalueen asukkaille aiheutuvan terveydellisiä haittoja. Kannanotossa mainitaan, että on muitakin sähköntuotantomuotoja.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset maisemiin, ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.
--	--

6.1.80. Yksityishenkilö 76 ym. (2 hlö)

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. Kannanotossa kerrotaan voimaloiden turmelevan perinteisen eteläpohjalaisen asuin- ja metsämaiseman. Kannanotossa kerrotaan myös alueen kiinteistöjen arvon alenevan voimaloiden myötä. Allekirjoittaneet vaativat "suurta suojaetäisyyttä asuinkiinteistöihin."	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset maisemiin, ihmisten elinoloihin ja terveyteen huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.

6.1.81. Yksityishenkilö 77

Palaute, Muistutus	Vastine
--------------------	---------

Palaute koskee tuulivoimaselvitystä. "Eipä ole paljoa paikallisia asukkaita kuunneltu kun voimaloita suunnitellaan reilun kilometrin päähän meidän taloista." Kannanotossa ihmetellään, miksi voimaloita ei voida osoittaa korpeen vaan ne pitää tuoda asutuksen viereen ilman suojaetäisyyksiä. Kiinteistöjen myynnin kerrotaan vaikeutuvan. "Eipä toki taida mitään merkitystä jollain e-p liitolla olla, sama kuin tuuleen huutaisi (tai hetken päästä sitäkään kuule voimaloiden alla). (...)"	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	--

6.1.82. Yksityishenkilö 78

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoimaselvitystä ja voimaloiden osoittamista lähelle asutusta ja eläinsuojia. "Suomessa käytössä olevat melumallinnukset ja käytössä olevat etäisyydet asutukseen ovat auttamatta vanhentuneet, sillä ne on määritelty aikana, jolloin suurimmat	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakuntakaavoitus pohjautuu tutkittuun tietoon. Liitto seuraa aktiivisesti tuoreinta kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa mm.

tuulivoimalat olivat turbiiniteholtaan 1 - 1,5 MW luokkaa ja napakorkeudet 50 - 60 m." Kannanotossa vaaditaan maakuntakaavan laadinnassa otettavan huomioon voimaloiden suuren koon suojaetäisyyksien määrittämisessä (vähintään kolmen - viiden kilometrin etäisyys). Myös luontoarvojen, maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisemien ja luonnon monimuotoisuuden säilymisen tärkeys mainitaan kannanotossa. "Maakuntakaavaehdotuksessa näyttää selvästi, että tuulivoimalle on pyritty löytämään mahdollisimman paljon alueita, mutta samalla on unohdettu luonto- ja maisema-arvot, sekä luonnon virkistys- ja metsästyskäytön mahdollisuuksien turvaaminen."	tuulivoimaan liittyen ja noudattaa maakuntakaavoituksessa ajantasaisia kansallisia ohjeistuksia ja suosituksia. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjearvot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi.
---	--

6.1.83. Yksityishenkilö 79

Palaute, Muistutus	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 9 (Seinäjoki-Kihniö) ja erityisesti alueella pesiviä maakotkaa ja kalasääskeä. Kannanotossa kerrotaan, ettei selvityksessä ole otettu tarpeeksi laajasti huomioon näiden petolintujen reviirin kokoa ja sitä, että maakotka vaatii rakentamatonta ympäristöä.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Tuulivoimaselvitys kertoo eri alueiden potentiaalista tuulivoimasuunnitteluun yleispiirteisellä tasolla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan

Tuulivoimaloiden kerrotaan olevan uhka näille päiväpetolinnuille. "Erityisesti maakotkan osalta on huomioitava, että kyseinen alue on yksi harvoista ja eteläisimmistä maakotkan reviiriksi sopivista alueista Suomessa, siksi sen äärelle ei tule rakentaa tuulivoimaa. Samalla menetettäisiin pysyvästi maakotkalle tärkeä laaja rakentamaton alue. Pesän sijaitessa tuulipuiston reunalla kotkan elinpiiri tuhoutuisi väistämättä. FCG:n raportissa todetaan, että "Luonnonsuojelulain 65§:n mukainen Natura-arviointi on suositeltavaa tehdä", mutta erityisesti yllä mainitusta syystä suositellen resurssien kohdentamista paremmin sopiviin alueisiin, ja tämän kohteen 9 siirtämistä luokasta 3 ("Soveltuu pääsääntöisesti jatkosuunnitteluun") luokkaan 4 ("Alue ei sovellu jatkosuunnitteluun")."	suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Linnustovaikutukset huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa. Liitto laatii linnustovaikutuksista tarkempia selvityksiä jatkosuunnittelussa. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä.
---	---

6.1.84. Yksityishenkilö 80

Palaute, Mielipide	Vastine
Palaute koskee tuulivoiman selvitysaluetta nro. 14 ja sen vastustamista. Kannanotossa kerrotaan, että Kuorasjärven pohjoispään 430 mökkiä (suurin osa eristämättömiä) ei ole mainittu selvityksessä, vaikka kiinteistöt olisivat "reilun kilometrin" päässä voimaloista. Kannanoton mukaan voimaloiden äänet kuuluisivat selkeästi mökkeihin.	Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää palautteesta ja merkitsee sen tiedoksi. Yksittäisiin tuulivoimaselvityksen kohteisiin liittyvät palautteet liitto kirjaa ylös jo tässä vaiheessa, mutta niihin ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa käsiteltäessä oteta tarkemmin kantaa, koska vielä ei ole tietoa, mitkä alueet lopulta kaavaan esitetään. Yksittäisten

Kannanotossa mainitaan, että selvitysalueen vieressä on vasta kunnostettu virkistyspaikka (Kuhjonnevan laavu ja pitkospuut) sekä alueella tavataan vesilintuja (mm. joutsen). Lopuksi kirjoittaja kysyy, kuka maksaa asukkaille kiinteistöjen arvon alenemisen.	kohteiden ja kaavaratkaisujen osalta Etelä-Pohjanmaan liitto toivoo palautetta varsinaisen kaavaluonnoksen ollessa nähtävillä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee joka tapauksessa tehdä siten, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) ohjeavrot ulkomeluvaikutuksista alittuvat ja sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus (545/2015) tulee huomioiduksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoitus perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaiseen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Linnustovaikutukset sekä vaikutukset ihmisten elinoloihin huomioidaan MRL:n mukaisesti jatkosuunnittelussa.
--	---

www.epliitto.fi

Kampusranta 9 C / PL 109 / 60101 Seinäjoki

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

**HUOMISEN
LAKEUS**